

Kallelse till sammanträde med Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

Datum och tid: 2022-04-27, klockan 15:15

Plats: Stadshusets sammanträdesrum, Sahlin/Möller

Förhinder anmäls till Ina Petersson, ina.petersson@eslov.se

Ordförande

Bengt Andersson (M)

1. Upprop

2. Val av protokolljusterare

**3. Ekonomisk månadsrapport för mars 2022
(MOS.2022.0001)**

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse. Ekonomisk månadsrapport mars 2022
- Presentation. Ekonomisk månadsuppföljning för mars 2022

**4. Investeringsbudget 2023 samt plan för 2024-2028
för miljö- och samhällsbyggnadsnämnden
(MOS.2022.0247)**

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse. Investeringsbudget 2023 samt plan för 2024-2028, miljö- och samhällsbyggnadsnämnden
- Förslag till investeringsbudget, sammanställning
- Beskrivning av projektprocess
- Genomförandedel av kommunstyrelsens projekt (exploateringsprojekt)
- Investeringsprojekt utanför planperioden
- Underlag till beräkning av årsanslag

**5. Yttrande över revisionens granskning av Eslövs
kommuns avtalshantering (MOS.2021.1104)**

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse. Yttrande över revisionens granskning av avtalshantering
- Rapport. Granskning av kommunens avtalshantering

6. Utredning av e-förslag om att anlägga ängar på Eslövs grönytor (MOS.2022.0069)

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse. Utredning av e-förslag: ”Anlägg ängar på Eslövs grönytor”
- Miljö- och samhällsbyggnadsnämndens beslut § 26, 2022 E-förslag att anlägga ängar på Eslövs grönytor
- Borttagen på grund av personuppgifter.
- Slutrapport WRL 2017-10-01. Urbana ängsmarker
- Länsstyrelsens beslut 2020-12-15 gällande Statligt bidrag till det lokala naturvårdsprojektet ”Blommor och bin i Eslöv” i Eslövs kommun

7. Reviderat förslag till trafikstrategi för Eslövs kommun (Trast) (MOS.2021.1058)

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse. Trast - Trafikstrategi för Eslövs kommun - efter remittering
- Miljö- och samhällsbyggnadsnämndens beslut § 224, 2021 Trast - trafikstrategi i Eslövs kommun
- Borttagen på grund av personuppgifter.
- Borttagen på grund av personuppgifter.
- Eslöv trafikstrategi 2035 - reviderad version

8. Borttagen på grund av personuppgifter.

Borttagen på grund av personuppgifter.

9. Information från miljöavdelningen

Ekonomisk månadsrapport för mars 2022

3

MOS.2022.0001

2022-04-21
Karin Sandström
+4641362563
karin.sandstrom@eslov.se

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

Ekonomisk månadsrapport mars 2022

Ärendebeskrivning

Ekonomisk månadsrapport för mars har tagits fram. Helårsprognosen för miljö- och samhällsbyggnadsnämnden är sammantaget ett resultat i nivå med budget.

Investeringarna förväntas rymmas inom budgeterad ram.

Hälsotalet för Miljö och Samhällsbyggnad är 93,2 %.

Beslutsunderlag

Ekonomisk månadsrapport för mars 2022.

Beredning

Månadsrapporten har tagits fram i samråd med avdelningarna på Miljö och Samhällsbyggnad.

Förslag till beslut

- Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden godkänner ekonomisk månadsuppföljning för mars 2022.

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Dave Borg
Förvaltningschef

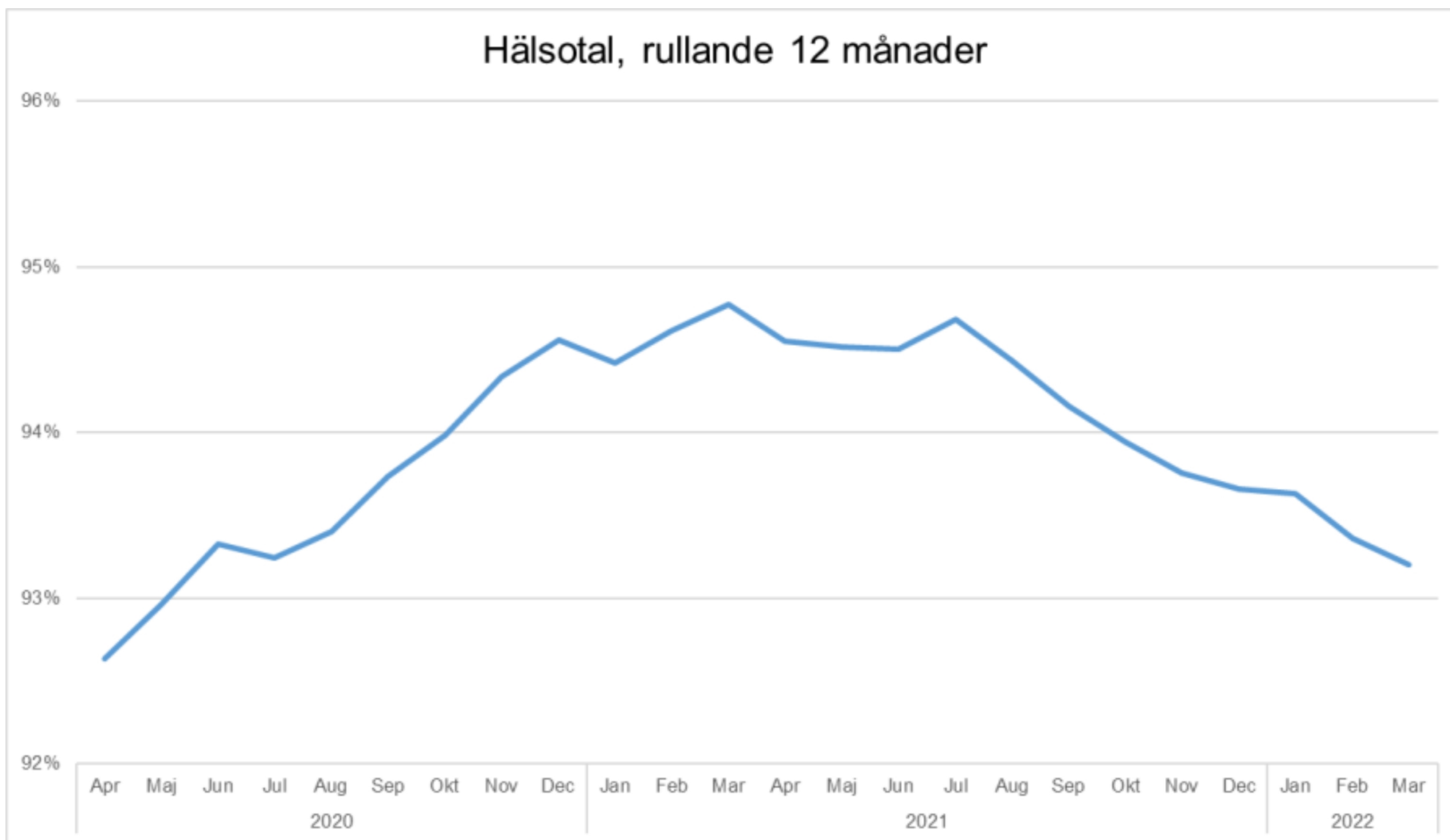
Karin Sandström
Förvaltningsekonom/Stabchef

Månadsuppföljning mars 2022

miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

Hälsotal

93,2 %

Periodens händelser (mars)

- Nya medarbetare: Projektledare för hållbara transporter (GTP)
- Fakturor från Vattenfall har bestridits, har fakturerats senare än tillåtna tre månader enligt avtalet. Diskussion pågår.
- Upphandling pågår av belysningsentreprenör.
- Nominerad till Landskapsarkitektspriset "Landmärket" (beslut i april)

Ramförändringar 2022

Beslutad internbudget	78,9
Kapitalkostnadskompensation	4,1
<hr/>	
Aktuell budgetram (mnkr)	83,0

- *Nämnden har erhållit 269 tkr i kompensation för internhyra toalett Stora torg, beslutad. Budgetram justeras i april.*

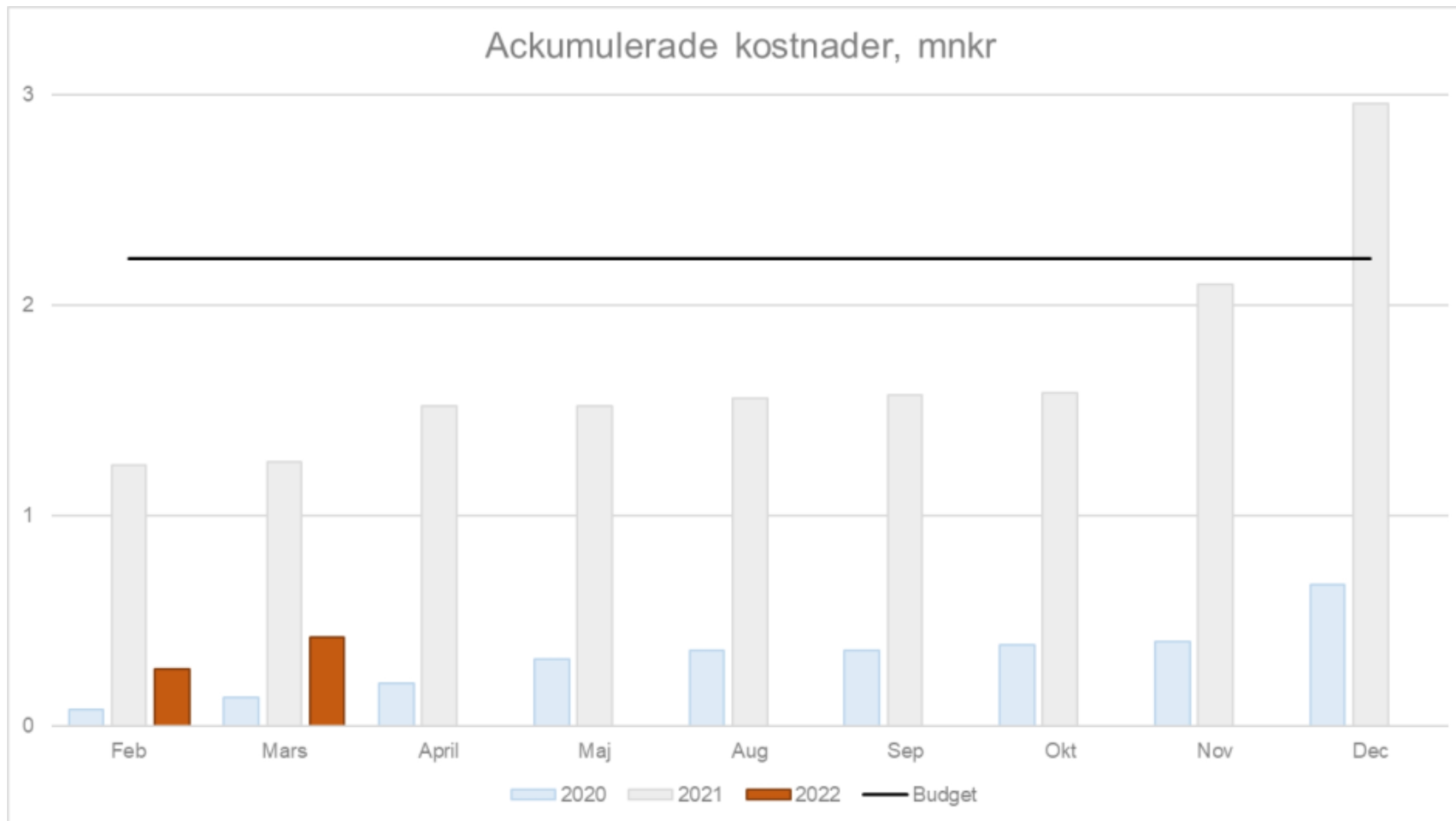
Utfall och prognos (mnkr)

	PERIOD JANUARI - MARS			HELÅR (PROGNOS)		
	BUDGET PERIOD	UTFALL PERIOD	AVVIK. PERIOD	BUDGET HELÅR	PROGNOS HELÅR	AVVIK. HELÅR
Intäkter	4,0	2,9	-1,1	16,0	17,0	1,0
Kostnader	-24,5	-22,8	1,7	-99,0	-100,0	-1,0
Personalkostnader	-9,1	-8,3	0,8	-37,1	-36,1	1,0
Driftskostnader	-10,3	-9,3	1,0	-41,3	-43,3	-2,0
Kapitalkostnader	-5,1	-5,2	0,0	-20,5	-20,5	0,0
Nettokostnader	-20,5	-19,9	0,6	-83,0	-83,0	0,0
Kommunbidrag	20,5	20,5	0,0	83,0	83,0	0,0
ÅRETS RESULTAT			0,6			0,0

Utfall och prognos (mnkr)

	PERIOD JANUARI - MARS			HELÅR (PROGNOS)		
	BUDGET PERIOD	UTFALL PERIOD	AVVIK. PERIOD	BUDGET HELÅR	PROGNOS HELÅR	AVVIK. HELÅR
Nämnd	-0,2	-0,2	0,0	-0,8	-0,8	0,0
Förvaltningsadministration	-1,9	-0,9	1,0	-8,0	-8,0	0,0
Miljöavdelning	-2,4	-2,2	0,1	-9,4	-9,4	0,0
Kart- och bygglovsavdelning	-1,5	-2,0	-0,5	-6,0	-6,0	0,0
Bostadsanpassning	-0,9	-0,9	0,0	-3,7	-3,7	0,0
Gata Trafik Park	-13,6	-13,6	0,1	-55,1	-55,1	0,0
Nettokostnader	-20,5	-19,9	0,6	-83,0	-83,0	0,0
Kommunbidrag	20,5	20,5	0,0	83,0	83,0	0,0
ÅRETS RESULTAT			0,6			0,0

Vinterväghållning

Periodens resultat (+0,6 mnkr)

- Lägre fakturering av lov- och tillsynsintäkter, (-1,2 mnkr)
- Övriga intäkter (+0,1 mnkr)
- Lägre personalkostnader, (+0,8 mnkr)
- Mild start på vintersäsongen efter årsskiftet, (+0,8 mnkr)
- Lägre övriga driftskostnader, (+0,1 mnkr). Alla interna årsdebiteringar ej på plats (IT-kostnader mm).

Prognos för helåret (0,0 mnkr)

- Osäkerhet kring lov- och tillsynsintäkter (miljö, livsmedel och bygglov). Kommer finnas under stora delar av året.
- Lägre personalkostnader
 - Tjänst Östra Eslöv kommer inte vara tillsatt förrän efter sommaren.
 - Vakanser i form av sjukdom och ledigheter.
- Inga stora BAB-ärenden handläggs för närvarande.
- Lägre kostnader för vinterväghållning **så här långt under 2022** (januari-mars). Ca 0,8 mnkr lägre än föregående år.
- Högre elkostnader är att vänta i nytt elavtal från 1 april. Rörligt pris de första månaderna. Inte ekonomiskt motiverat att binda elpriset under rådande omständigheter. Oklart kring compensation.

Prognos för helåret (0,0 mnkr)

Den samlade bedömningen baserat på den information som finns idag är att nämnden har **mycket goda förutsättningar** att hålla tilldelad ram och därför håller underlag på att tas fram på extra insatser som skulle kunna genomföras under året i den mån utrymmet medger detta.

Insatserna ska vara av engångskaraktär och får inte öka framtida kostnader.

Insatserna ska stödja ett eller flera av nämndens effektmål eller uppdrag i politiska handlingsprogrammet, och helst i kombination med sänkta framtida kostnader.

En fördjupad prognos kommer göras i samband med vårprognosen (per april).

Investeringar

Utfall per mars	1,7
Budget	58,8
Återstår	57,1

Projekt med största utgifterna

Gatubelysning (årsanslag)	0,3
Stadsparken	0,3
Slånbacksvägen	0,2
Kanalgatan	0,2

**Investeringsbudget 2023 samt plan för 2024-
2028 för miljö- och samhällsbyggnadsnämnden**

4

MOS.2022.0247

2021-02-19
Karin Sandström
0413-625 63
Karin.sandstrom@eslov.se

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

Investeringsbudget 2023 samt plan för 2024-2028, miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

Ärendebeskrivning

Miljö och Samhällsbyggnad har tagit fram ett förslag till investeringsbudget för budget 2023 och planperioden 2024-2028.

Förslaget till investeringsbudget tar hänsyn till tillgängliga resurser (egen personal samt konsulter i enstaka projekt) för att kunna genomföra projekten. Investeringsprojekt som ej kan genomföras under planperioden och därför kan påbörjas efter 2028 framgår av särskild bilaga. I underlaget framgår det också att det planeras att använda personalresurser till att genomföra anläggningsdelen av vissa av kommunstyrelsens exploateringsuppdrag.

Beslutsunderlag

Förslag till investeringsbudget, tjänsteskrivelse
Förslag till investeringsbudget, sammanställning
Beskrivning av projektprocess
Genomförandedel av kommunstyrelsens projekt (exploateringsprojekt)
Investeringsprojekt utanför planperioden
Underlag till beräkning av årsanslag

Beredning

Framtagandet av förslag till investeringsbudget har haft utgångspunkt i 2022 års beslutade budget. Planering av projekt som genomförs i samarbete med andra aktörer, som Trafikverket och VA Syd, har beaktats i planeringen. För planering av resurser har också avstämning skett med kommunens tillväxtavdelning som ansvarar för exploateringsprojekten under kommunstyrelsens budget.

Avdelningen gata, trafik, park har för närvarande en årsarbetskraft att avsätta till genomförande av anläggningsdelen i kommunens exploateringsprojekt samt projekt för landsbygdsutveckling som även det ligger under kommunstyrelsen. Det är därför

Miljö och Samhällsbyggnad

Postadress: 241 80 Eslov | Besöksadress: Stadshuset, Gröna torg 2
Telefon: 0413-620 00 | E-post: miljoochsamhallsbyggnad@eslov.se | www.eslov.se

1(3)

viktigt att avstämning sker med tillgängliga resurser i planeringen av exploateringsprojekten. Om en snabbare investeringstakt bedöms nödvändig kommer det att kräva att ytterligare driftmedel för projektledartjänst tillsätts. Om investeringstakten anses för hög skulle det innebära övertalig personal. Att lägga till eller ta bort projekt får således en påverkan på personalbemanningen som också behöver vägas in. Tilldelade resurser för Östra Eslöv ingår inte i planeringen.

Större projekt

Respektive investering/årsanslag är uppdaterade utifrån 2022 års förutsättningar.

Kostnad för hantering av förorenade massor ingår inte i totalutgiften då denna är att betrakta som en driftskostnad enligt gällande redovisningsregler.

En förändring har gjorts avseende Östergatan etapp 2 och 3. I förslaget till 2022 års investeringsbudget togs de upp som separat projekt. I förslaget till 2023 års investeringsprojekt ändras detta till ett gemensamt projekt. Av den anledningen sätts de separata projekten som totalutgift noll under ”Beslutade projekt med ny kalkyl”, och tas därefter upp som ett nytt gemensamt projekt med ny totalutgift under ”Nya projekt med kalkyl”.

Projekt Skogsvägen etapp 1 har flyttats fram till efter planperioden och har därför satts till totalutgift noll under ”Beslutade projekt med ny kalkyl”.

Årsanslag

I förslaget till investeringsbudget har uppräknig gjorts för index beträffande årsanslagen. Sedan 2014 har budgeten för tex asfaltering varit densamma vilket gör att de ökade materialpriserna leder till färre antalet kvadratmeter väg som kan asfalteras om. Under åren 2014-2020 ändrades priserna i mer blygsam omfattning men sedan sommaren 2021 har en markant ökning av materialpriserna skett, vilket föranleder denna indexreglering.

Exempel:

År 2014 räckte 7 mnkr till 49 300 kvm beläggningsyta (142 kr/kvm).

År 2021 räckte 7 mnkr till 40 500 kvm beläggningsyta (173 kr/kvm)

År 2022 uppskattas 7 mnkr räcka till 38 250 kvm beläggningsyta (183 kr/kvm).

Skillnaden mot 2014 motsvarar knappt 2 km kortare väg på en gata som är 6 meter bred, och innebär en minskning med 22 %.

Siffrorna bygger på faktiskt utfall 2014 och 2021 samt beställt men ej utfört arbete för 2022 (inklusive uppskattad indexjustering som blir känt först månaden efter utfört arbete). Arbetet inkluderar inte bara beläggning utan även fräsning, visst kantstensarbete och arbete runt brunnar m.m.

Ett årsanslag är framtaget efter beslut om riktlinjer för trädfällning (KF 2020-06-15 §53) där ett nedtaget träd ska ersättas med två. I beslutsunderlaget saknades beräkningsunderlag och därför har årsanslag först nu tagits upp till förslag från 2023. Verksamheten har behov av att resurserna tillförs för att kunna utföra enligt riktlinjens beslut.

Bedömningen är att det i genomsnitt fälls 30 träd per år vilket innebär att 60 nya träd behöver planteras i kommunen varje år. Kostnaden för detta bedöms till 0,9 mnkr per år. 2021 fälldes drygt 60 träd, vilket innebär 120 nya träd till en kostnad om 1,8 mnkr. För denna del har medel saknats. Denna engångskostnad för 2021 har i förslaget fördelats lika på två år, 2023 och 2024, med 0,9 mnkr vardera utöver det årliga beloppet.

Förslag till beslut

- Godkänna förslag till investeringsbudget 2023 samt plan 2024-2028 för miljö- och samhällsbyggnadsnämnden och lämna vidare till kommunstyrelsen.

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Dave Borg
Förvaltningschef

Karin Sandström
Stabschef/Förvaltningsekonom

Förslag till Investeringsbudget, miljö- och samhällsbyggnadsnämnden				r)					
Projekt	Inv.ram beslutad enligt Kf	Inv.ram Ny kalkyl förslag	Budget 2022	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Förtydligande kommentarer
Nya projekt med kalkyl									
Trehäradsvägen etapp 4 (Sallerupsvägen-Lundavägen) inkl GC-väg på bro		-27,0		-2,0		-25,0			Enligt rapport Eslövs infartsvägar fr 2013 samt rapport Östra Eslöv mars 2021
Östergatan/Ringsjövägen etapp 2 och 3 (Bergavägen-Nils Jonssons väg) *		-32,0				-2,0		-30,0	Omplanering pga FÖP. Enligt rapport Eslövs infartsvägar fr 2013 samt rapport Östra Eslöv mars 2021
Östergatan/Ringsjövägen etapp 5 (Kvarngatan-Storgatan)		-12,0					-2,0		Omplanering pga FÖP. Enligt rapport Eslövs infartsvägar fr 2013 samt rapport Östra Eslöv mars 2021
Östergatan/Ringsjövägen etapp 1 (Östra vägen-Bergavägen)		-27,0						-2,0	Enligt rapport Eslövs infartsvägar fr 2013 samt rapport Östra Eslöv mars 2021
Storgatan (Vävaregränd-Östergatan), Eslöv		-27,0				-2,0		-25,0	
Storgatan etapp 1, Marieholm		-26,0					-1,0		
Vångavägen etapp 1 (Vikingavägen-GC-väg)		-16,0						-1,0	
Bullervall Hurva		-3,0		-2,0					Påbörjat ej färdigställt projekt
Sallerup och Flyinge lekplats		-16,0			-1,0		-15,0		
Badhusparken inkl lekplats		-16,0						-1,0	
Delsumma	0,0	-202,0	0,0	-4,0	-1,0	-29,0	-18,0	-59,0	
Beslutade projekt med ny kalkyl									
Kanalgatan etapp 1 (Bryggaregatan - Trollsjögatan)	-22,0	-33,0	-1,0						Budget utökas pga förstudie. Tillsammans med VASyd.
Kanalgatan etapp 2 (Föreningstorget-Västergatan) inkl park Timmermannen	-16,5	-31,5			-30,0				Budget utökas pga förstudie. Tillsammans med VASyd.
Kanalgatan etapp 3 (Västergatan-Bryggaregatan)	-11,0	-31,0		-1,0		-30,0			Budget utökas pga förstudie. Tillsammans med VASyd.
Gator Föreningstorget Torpstigen, Västerlånggatan, ev del av Kanalgatan	-16,5	-31,5	-1,5	-30,0					Budget utökas pga förstudie. Tillsammans med VASyd.
Kvarngatan inkl gc-väg etapp 2 (Östergatan-Pärlgatan)	-13,0	-16,0							Budget utökas pga ny kostnadsberäkning rapport Östra Eslöv mars 2021
Kvarngatan etapp 3 (Kvarngränd-Trehäradsvägen)	-22,0	-27,0			-2,0		-25,0		Budget utökas. Ny kostnadsberäkning enligt rapport Östra Eslöv mars 2021
Trehäradsvägen etapp 1 (Verkstadsvägen-väg 113) exkl cirkulationsplats	-30,0	-26,0			-1,0		-25,0		Enligt rapport Eslövs infartsvägar fr 2013 samt rapport Östra Eslöv mars 2021
Trehäradsvägen etapp 2 (Gasverksgatan-Verkstadsvägen)	-17,0	-27,0			-25,0				Enligt rapport Eslövs infartsvägar fr 2013 samt rapport Östra Eslöv mars 2021
Östergatan/Ringsjövägen etapp 2 (Bergavägen-Verkstadsvägen) *	-17,0	0,0							Enligt rapport Eslövs infartsvägar fr 2013 samt rapport Östra Eslöv mars 2021. Etapp 2 slås ihop med etapp 3 till ett nytt projekt, se ovan under Nya prjekt
Östergatan/Ringsjövägen etapp 3 (Verkstadsvägen-Gasverksgatan) *	-27,0	0,0							Enligt rapport Eslövs infartsvägar fr 2013 samt rapport Östra Eslöv mars 2021. Etapp 3 slås ihop med etapp 2 till ett nytt projekt, se ovan under Nya prjekt
Skogsvägen etapp 1 (Skolvägen- Hasselgården) **	-11,0	0,0							Flyttas framåt i tiden till utanför planperioden
GC-väg Medborgarhuset-Bryggaregatan	-6,8	-9,0	-0,8	-8,2					Budget utökas pga ny kostnadsberäkning
GC-väg Ö Asmundtorp - Trollenäs	-24,0	-25,0	-1,0	-1,0	-1,0	-21,0			Budget utökas pga ny kostnadsberäkning
GC-väg Vetegatan - Ö Asmundtorp	-5,0	-5,5	-0,5	-0,5	-0,5	-3,5			Anläggningsår flyttas fram samkörs med TFV

Förslag till Investeringsbudget, miljö- och samhällsbyggnadsnämnden (r)										
Projekt	Inv.ram beslutad enligt Kf	Inv.ram Ny kalkyl förslag	Budget 2022		Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Förtydligande kommentarer
Lekplats Stadsparken och parkåtgärder	-21,0	-31,0		-30,0						Utökad budget pga ny kostnadperäkning i projekteringskalkyl
Sundelius park inkl lekplats, Marieholm	-11,0	-21,0			-1,0		-20,0			Utökad budget pga ny kostnadperäkning. Ny lekplats enligt lekplatsplanen
Delsumma	-270,8	-314,5	-4,8	-80,0	-41,7	-59,5	-74,5	-50,0	0,0	
Centrumutveckling										
Stora torg byggnation	-60,0									
Delsumma	-60,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Gator och vägar										
Korsning Storgatan/Kvarngatan Marieholm	-10,0		-10,0							
Skolgatan/Åkervägen, Löberöd	-10,0		-10,0							
Delsumma	-20,0	0,0	-20,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Belysning										
Belysning landsbygden	-18,0		-3,0	-3,0						
Belysning landsbygden etapp 2	-19,0		-4,0	-4,0	-4,0	-4,0	-3,0			
Delsumma	-37,0	0,0	-7,0	-7,0	-4,0	-4,0	-3,0	0,0	0,0	
Projekt i samarbete med VA Syd										
Slånbacksvägen	-5,0									
Delsumma	-5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Grönområden										
Park gröna torg	-16,0		-1,0		-15,0					
Parkåtgärder, Löberöd	-11,0						-1,0		-10,0	
Onsjö parken	-11,0							-1,0		
Delsumma	-38,0	0,0	-1,0	0,0	-15,0	0,0	-1,0	-1,0	-10,0	
Projekt i samarbete med Trafikverket och Skånetrafiken										
Hållplats Hurva	-2,3			-2,3						Tillsammans med Skånetrafiken
GC-väg Billinge - Röstånga	-13,5		-1,0	-1,0	-11,5					
GC-väg Stabbarp-Bosarp-Öslöv	-15,5		-2,5	-2,5	-10,5					
GC-väg Eslöv-Ellinge	-11,0					-1,0		-10,0		Flyttas fram pga inplanering av Bullervall Hurva
Delsumma	-42,3	0,0	-3,5	-5,8	-22,0	-1,0	0,0	-10,0	0,0	

Beskrivning av projektprocess

En budgetplanering för årliga större investeringsprojekt har föreslagits. För genomförande av investeringsprojekten avsätts två årstjänster. Angivna summor i investeringsplaneringen är mycket osäkra. I samband med att projektet får en bättre utformning med ritningar kan en bättre kostnadskalkyl fastställas.

Investeringsprojekten arbetar efter projektprocessen;

Styrdokument	År 1	År 2	År 3	År 4
Projekt i plan	Förstudie/ medborgar- dialog	Projektering	Upphandling	Anläggning

För genomförande avsätts årligen budgeterade medel. För projektering av projekten är GTP (gata, trafik och park) beroende av samarbete med teknisk konsult, som tar fram ritningar och mängdförteckning inför upphandling. År 3 är GTP beroende av en upphandlingskonsult för genomförande av upphandling. För närvarande finns en av kommunen centralt genomförd upphandling av upphandlingskonsulter, där konsulter först måste konkurrensutsättas sinsemellan (med risk för överklagan) innan uppdrag om upphandling kan beställas. Först när upphandlingskonsult utvärderats och tilldelats kan upphandling av anläggningsentreprenaden för anläggande av projektet genomföras. Upphandlingen av anläggningsentreprenaden riskerar även överklagan. År 4 kan förhoppningsvis projektet genomföras genom anläggning på plats.

GTP samarbetar med VASyd för genomförande av investering i VA-ledningar och i samband med detta återställning av gator i bättre utförandeskick. GTP samarbetar även med Trafikverket för byggnation av gång- och cykelvägar på trafikverkets vägar. För dessa projekt är inte GTP huvudman och drivande i projekten och kan därför inte påverka projektets genomförande i samma utsträckning som i egna investeringsprojekt. Detta kan innebära tidsförskjutning i budgeten på grund av händelser hos projektsägaren, dvs Trafikverket eller VASyd.

Miljö och Samhällsbyggnads genomförandedel av kommunstyrelsens projekt							
Exoloateringsprojekt							
Projekt	Uppdrag		Uppdrag	Uppdrag	Uppdrag	Uppdrag	Uppdrag
	2022		2024	2025	2026	2027	2028
Långåkra villaområde	-18,0		-0,1	-0,1	-5,0		
Föreningstorget	-1,0		-7,3	-1,5			
Ölyckegården etapp 3							
Kv Gåsen			-1,0				
Pendlarparkering Örtofta			-0,5	-0,5			
Trafiksäkring GC-väg Stehag			-1,5				
Marieholm tegelbruksområdet	-0,5		-1,5	-0,1	-34,0		
Långåkra etapp 1 (flerbostadshus)	-0,5						
Långåkra etapp 2			-0,5	-1,0	-0,1	-9,0	
Långåkra etapp 3					-1,5	-0,1	-24,0
Nytt verksamhetsområde	-0,5		-1,5	-0,1	-29,0		
Berga trädgårdsstad etapp 1			-0,8	-1,5	-0,1	-36,0	
Gäddan 41			-1,0	-2,0	-0,1		
Badhusparken				-1,0	-0,1	-5,0	
Översvämning Harlösa							
Översvämning Stehag							
Demensboende							
Summa	-20,5		-15,7	-7,8	-69,9	-50,1	-24,0
Övriga projekt							
Projekt	Uppdrag		Uppdrag	Uppdrag	Uppdrag	Uppdrag	Uppdrag
	2022		2024	2025	2026	2027	2028
Landsbygdsutveckling	-1,5		-1,5	-1,5	-1,5	-1,5	-1,5
Summa	-1,5		-1,5	-1,5	-1,5	-1,5	-1,5

Investeringsprojekt utanför planperioden					
Projekt	Budget	Budget	Budget	Budget	
	år 1	år 2	år 3	år 4	
Nya Kulturskolan (Ystadsvägen)	-5,0				Arbete kring området Spritfabriken
Trollsjön utvecklingsplan	-1,0				
Trollsjön åtgärder enligt utvecklingsplan					Eventuellt ryms det inom grönområden.
Utegyms Trollsjön	-0,5	-3,0			Från ett medborgarförslag.
Västerlånggatan, avsmalning, cykelväg	-2,0	-9,0	-9,0		Avvakta cykelplan.
Parkeringshus					Avvaktar politiskt beslut om tidpunkt samt diskussion om vem som bygger (Sef?)
Bergarondellen	-0,8				Mindre försköningsåtgärd i cirkulationen Ringsjövägen-Väg 113
Västerlånggatan - Västergatan	-0,8	-6,5			Avser ombyggnation av korsningen inklusive signallösning. Bör avvakta cykelplan.
GC-väg Gryby-Östra vägen	-1,6				Kan eventuellt vara beroende av cykelplan.
Summa	-11,7	-18,5	-9,0	0,0	

Underlag till årsanslag

	Nuvarande	Indexering	Omfördeln	Trädpolicy	Index	Kommentar
Teknisk utrustning	-0,2	0,0				Samma, ej index
Asfaltering	-7,0	-2,5			34%	20 % KPI, 80 % 242 Asfaltsbeläggningar gator på 7,0 mnkr (budget 2014), 90 % på entreprenadindex
Om- och nybyggnad gatuanläggningar	-2,6	-0,4	-0,5		18%	80 % KPI, 20 % 242 Asfaltsbeläggningar gator på 1,5 mnkr (budget 2014), 90 % på entreprenadindex
Åtgärder i övriga orter	-0,9	-0,2			26%	50 % KPI, 50 % 242 Asfaltsbeläggningar gator på 0,8 mnkr (budget 2014), 90 % på entreprenadindex
Utsmyckning	-0,7	0,0				Ej index
Fritids- och naturanläggningar	-0,2	0,0				Ej index
Cykel, kollektivtrafik och trafiksäkerhet	-2,5	-0,5			26%	50 % KPI, 50 % 242 Asfaltsbeläggningar gator på 2,0 mnkr (budget 2014), 90 % på entreprenadindex
Gatubelysning	-2,8	-0,2	0,5		18%	232 Trafikbelysnings- och trafiksignalsanläggningar på 1,0 mnkr (budget 2014)
Lekplatser	-2,2	-0,3			17%	114 Trädgårdsarbeten på 1,0 mnkr (budget 2014), 90 % på entreprenadindex
Grönområden Eslövs tätort	-1,4	-0,2	0,2		17%	114 Trädgårdsarbeten på 1,0 mnkr (budget 2014), 90 % på entreprenadindex
Grönområden byarna	-0,6	-0,1	-0,2		17%	114 Trädgårdsarbeten på 1,0 mnkr (budget 2014), 90 % på entreprenadindex
Trädplanteringar	0,0	0,0		-1,8		0,9 mnkr årligen för kompensera fällda träd, 0,9 mnkr år 2023-2024 för att reglera skuld från 2021.
Dagvattenåtgärder	-1,0	0,0				Ej index
Broåtgärder	-0,2	0,0				Ej index
	-22,3	-4,4	0,0			

	Indextal dec 2014	Indextal dec 2021	Utveckling
242 Asfaltsbeläggningar gator	104,20	150,40	44,3%
232 Trafikbelysnings- och trafiksignalsanläggningar	109,60	129,80	18,4%
114 Trädgårdsarbeten	106,50	127,20	19,4%
KPI	314,05	352,47	12,2%

**Yttrande över revisionens granskning av
Eslövs kommuns avtalshantering**

5

MOS.2021.1104

2022-04-08

Karin Sandström

+4641362563

karin.sandstrom@eslov.se

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

Yttrande över revisionens granskning av avtalshantering

Ärendebeskrivning

En granskning av kommunens avtalshantering har genomförts på uppdrag av Eslöv kommuns förtroendevalda revisorer. Mot bakgrund av identifierade risker avseende avtal som tecknas vid inköp och upphandling finns anledning att granska kommunens kvalitetssäkring vid utformande av avtal samt vilken uppföljning av ingångna avtal som sker. Granskningsrapporten och revisionens missiv har skickats till kommunstyrelsen och nämnderna för yttrande. Svar ska inkomma senast den 9 maj 2022.

Beslutsunderlag

Granskning av kommunens avtalshantering

Beredning

Eslövs kommuns förtroendevalda revisorer har utifrån revisionsrapporten *Granskning av kommunens avtalshantering*, bedömt att kontrollen över hanteringen av avtal är ändamålsenlig men kan stärkas ytterligare. I granskningsrapporten anges rekommendationer för kommunstyrelse och samtliga nämnder. Revisionen önskar svar på vilka åtgärder som kommer att vidtas utifrån de rekommendationer som anges i rapporten. Miljö- och samhällsbyggnadsnämndens förslag på åtgärder redovisas nedan.

- **Se över hur avtal registreras och förvaras**

Alla avtal registreras och publiceras i dokument- och ärendehanteringssystem i enlighet med informationshanteringsplanen. Upphandlade avtal med kontraktsvärde över 100 000 kr registreras och publiceras i kommunens verksamhetssystem för avtal och upphandling (avtalsdatabas).

- **Säkerställa att alla som tecknar och hanterar avtal har god kännedom om rutiner och riktlinjer**
Förvaltningens inköp- samt upphandlingssamordnare deltar i central inköp- samt upphandlingsgrupp. Berörda på förvaltningen utbildas regelbundet genom specifika utbildningsinsatser samt kontinuerlig information vid projektuppföljning.
- **Säkerställa att riktlinjer och mallar efterlevs**
Förvaltningen deltar i befintliga inköpsutbildningar och använder de riktlinjer och mallar som finns. På årliga interna utbildningar inom förvaltningen samt på projektuppföljningar kommer dessa att ytterligare uppmärksammas för att säkerställa efterlevnaden.
- **Säkerställa att avtalsuppföljning sker**
Central upphandlare har ansvar för att säkerställer att kraven kontrolleras i enlighet med avtalsförvaltningsplanen och förvaltningen åtgärdar eventuella avvikelser.
För de mindre avtal som hanteras av förvaltningen direkt samt entreprenadupphandling så ansvarar förvaltningen för att kraven kontrolleras i enlighet med avtalsförvaltningsplanen.
- **Stärka interna kontrollen och se till att avtalshantering ingår i risk- och väsentlighetsanalysen inom ramen för intern kontroll**
Från 2022 har processen för intern kontroll förändrats i enlighet med översyn för hela kommunen. Avtalshantering ingår i analysen inför förvaltningens risk- och väsentlighetsanalys till bruttolista för kontrolluppdrag.
Central upphandlare har ansvar för att säkerställa att avtalen ses över på årsbasis när det gäller avtalstroheten för de större avtalen.
- **Förtydliga rutiner för avvikelserapportering och säkerställa att det följs**
Förvaltningen tar del av information och utbildningsinsatser om avvikelserapportering från inköp- och upphandlingsavdelningen

Förslag till beslut

- Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden beslutar att godkänna yttrandet och överlämnar det till kommunens revisorer.

Beslutet skickas till

Kommunens revisorer

Kommunstyrelsen, för kännedom

Dave Borg
Förvaltningschef

Karin Sandström
Stabschef

Granskning av kommunens avtalshantering

Eslövs kommun

Malin Lundberg &
Tyko Ager

Datum 2022-02-08

Innehåll

1	Sammanfattning	3
2	Inledning	4
■	Bakgrund	4
■	Syfte och revisionsfrågor.....	4
■	Genomförande och avgränsning	4
■	Revisionskriterier	5
3	Organisation	7
■	Inköps- och upphandlingsorganisationen i Eslövs kommun	7
3.1.1	Riktlinjer för inköp och upphandling	7
3.1.2	Rutin för registrering av avtal	8
3.1.3	Signering av avtal	10
3.1.4	Avtalsförlängning.....	10
■	Bedömning	10
4	Kvalitén vid utformning av avtal	12
■	Stickprovskontroller	12
■	Kommentarer till stickprov.....	16
5	Avtalsuppföljning	17
■	Övergripande iakttagelser.....	17
■	Kommunövergripande avtalsuppföljning	17
■	Avtalsuppföljning i kommunens verksamheter	17
■	Avvikelse rapportering	18
■	Bedömning	19
6	Slutsats	20
■	Rekommendationer	21
7	Källförteckning	22

1 Sammanfattning

EY har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Eslövs kommun granskat kommunstyrelsen, barn- och familjenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, kultur- och fritidsnämnden, miljö- och samhällsbyggnadsnämnden, servicenämnden och vård- och omsorgsnämnden i syfte att bedöma kvalitetssäkringen vi utformande av avtal samt vilken uppföljning av ingångna avtal som sker.

Granskningsresultaten grundas på genomförda stickprov, intervjuer och dokumentstudier. Stickproven är baserade på ett slumpmässigt urval av sammantaget 13 avtalsdokument från kommunstyrelsen och nämnderna. Avtalen har kontrollerats mot sju kontrollfrågor grundade i tidigare granskningar av liknande karaktär, Eslövs kommuns riktlinjer för avtalshantering, avtalsmall och checklista.

Vår sammanfattande bedömning är att kommunstyrelsen och nämnderna tillsammans har en avtalshantering som till stor del är ändamålsenlig. Vår bedömning grundar sig på att det finns en ändamålsenlig organisation för avtalshantering och att det till stor del finns en god kvalitet vid utformningen av avtal. Nya avtal har till stor del någon form av uppföljningsaktivitet genomförd.

Det är dock vår bedömning att kunskapen om rådande riktlinjer och rutiner ute i verksamheterna behöver stärkas. Därutöver kan avtalsuppföljningen och arbetet med avvikelserapportering förbättras så att alla avtal har en plan för uppföljning som följs. Gällande intern kontroll ser vi sammantaget att avtalshantering inte ingår i någon risk- och väsentlighetsanalys.

Avslutningsvis skulle det gynna alla förbättringsområden om en fullständig och överblickbar avtalsdatabas fanns att tillgå.

Utifrån granskningsresultaten rekommenderar vi kommunstyrelsen och granskade nämnder att:

- ▶ Se över hur avtal registreras och förvaras.
- ▶ Säkerställa att alla som tecknar och hanterar avtal har god kännedom om rutiner och riktlinjer.
- ▶ Säkerställa att riktlinjer och mallar efterlevs.
- ▶ Säkerställa att avtalsuppföljning sker.
- ▶ Stärka den interna kontrollen och se till att avtalshantering blir riskbedömd.
- ▶ Förtydliga rutiner för avvikelserapportering och säkerställa att de följs.

2 Inledning

■ Bakgrund

Eslövs kommun ingår årligen en mängd avtal. Bristande riktlinjer, rutiner, kompetens och uppföljning av avtal riskerar att medföra stora kostnader för en kommun. Mot bakgrund av identifierade risker avseende avtal som tecknas vid inköp och upphandling finns anledning att granska kommunens kvalitetssäkring vid utformande av avtal samt vilken uppföljning av ingångna avtal som sker.

I de fall efterlevnad och uppföljning av avtal brister riskerar det att medföra onödiga kostnader för kommunen och därtill kan dess förtroendekapital rubbas om kommunens intressen i avtalen inte efterlevs.

Mot bakgrund av ovanstående har revisorerna beslutat att granska kommunens kvalitetssäkring vid utformande av avtal samt vilken uppföljning av ingångna avtal som sker.

■ Syfte och revisionsfrågor

Gransknings syfte har varit att bedöma kommunstyrelsens och nämndernas kvalitetssäkring vid utformande av avtal samt vilken uppföljning av ingångna avtal som sker.

I granskningen besvaras följande revisionsfrågor:

- ▶ Säkerställer kommunstyrelsen och nämnderna att det finns en ändamålsenlig organisation för deras avtalshantering?
- ▶ Säkerställer kommunstyrelsen och nämnderna kvalitén vid utformning av avtal?
 - Finns definierade avtalsparter?
 - Framgår avtalets avsikt?
 - Är avtalen tidsbestämda?
 - Framgår det av avtalet hur den avtalade tjänsten/produkten ska följas upp?
- ▶ Finns tillräckliga rutiner för avtalsuppföljning?
 - Är kontrollerna tillräckliga i omfattning, kvalitet, innehåll och antal och har de relevant fokus?
 - Analyseras resultaten av genomförda avtalsuppföljningar?
 - Finns rutiner som förhindrar att förlängning av avtal sker automatiskt?

■ Genomförande och avgränsning

Granskningen är avgränsad till avtalshantering gällande inköp av tjänster och varor. Kommunens avtalshantering har granskats genom en dokumentanalys och intervjuer med den centralt placerad inköps- och upphandlingsavdelningen och med samtliga förvaltningar. Därtill har 13 stickprov av avtal från de intervjuade förvaltningarna och den centrala avdelningen kontrollerats.

Avtalen har kontrollerats utifrån sju kontrollfrågor baserade på revisionsfrågorna, tidigare granskningar av liknande karaktär samt kommunens riktlinjer för avtalshantering och checklista. Kontrollpunkterna är följande:

- ▶ Finns definierade avtalsparter?
- ▶ Framgår avtalets avsikter?
- ▶ Är avtalen tidsbestämda?
- ▶ Återfinns möjligheten att bryta avtalet i förtid samt framgår uppsägningstid?
- ▶ Är avtalet korrekt undertecknat?
- ▶ Framgår det av avtalet hur den avtalade tjänsten/produkten ska följas upp?
- ▶ Beaktas miljömässig, ekonomisk och social hållbarhet?

■ Revisionskriterier

- ▶ Kommunallagen

Det är enligt 6 kap. 1 § styrelsens uppgift att leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnder. Kommunstyrelsen ska, enligt 6 kap. 2 §, uppmärksamt följa de frågor som kan inverka på kommunens utveckling och ekonomiska ställning. Kommunallagens 6 kap 6 § anger att nämnderna inom sitt ansvarsområde ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med Kommunfullmäktiges mål och riktlinjer, samt i enlighet med lagar och författningar som gäller för verksamheten.

- ▶ Lagen om offentlig upphandling

Lagen om offentlig upphandling (LOU 2016:1 145) reglerar inköp och upphandlingar inom offentlig verksamhet. De grundläggande principerna i lagstiftningen är att offentlig verksamhet, vid upphandling, ska behandla leverantörer på ett likvärdigt, icke-diskriminerande, öppet, sätt. Sedan 1 januari 2017 är det obligatoriskt att kommunicera elektroniskt vid upphandlingar.

Myndigheten ska i något av upphandlingsdokumenten ange den grund för utvärdering av anbud som den avser att använda. Direktupphandlingsgränsen var vid granskningstillfället och fram till 2022-01-31 på 626 284 sek. Därefter höjs gränsvärdet till 700 000 sek. Vid direktupphandling ska den upphandlande myndigheten anteckna skäl för direktupphandling och annat av betydelse om upphandlingens värde överstiger 100 000 kronor. Myndigheten ska ha riktlinjer för direktupphandling.

Den upphandlande myndigheten ska tilldela den leverantör ett kontrakt vars anbud är det ekonomiskt mest fördelaktiga för myndigheten. Anbudet ska utvärderas på någon av följande grunder:

1. Bästa förhållandet mellan pris och kvalitet
2. Pris
3. Kostnad¹

¹ Enligt LOU (2016:1 145) avser kostnad den totala kostnad som ett avtal innebär, exempelvis kommunens omställningskostnader i samband med tecknande av avtal.

▶ Policy för inköp och upphandling

Enligt befintlig policy i Eslövs kommun ska offentlig upphandling användas som ett strategiskt verktyg för att göra goda affärer. I gällande policy ingår följande inriktningsmål:

- ▶ Effektiva inköp - upphandling ska motsvara verksamhetens faktiska behov.
- ▶ Affärsmässighet - Ingångna avtal ska följas och Eslövs kommun ska agera som en god affärspartner.
- ▶ En väl fungerande konkurrens - upphandlingar ska vara utformade på ett sätt som möjliggör ett ökat leverantörsdeltagande.
- ▶ Mångfald av leverantörer och innovativa lösningar
- ▶ Miljömässigt och socialt ansvarsfull upphandling
- ▶ Säker upphandling - Informationssäkerhet, säkerhetsskydd och dataskydd ska säkerställas i samtliga upphandlingar.

3 Organisation

■ Inköps- och upphandlingsorganisationen

Från intervju med berörda funktioner i Eslövs kommun framgår att nuvarande struktur med en centralt placerad inköps- och upphandlingsavdelning för genomförande av upphandlingar av varor och tjänster är nyinrättad och har enligt uppgift funnits sedan september 2020. Tidigare låg ansvaret för verksamhetsspecifika upphandlingar ute i förvaltningarna med egna upphandlare. I samband med omorganiseringen antog kommunstyrelsen nya riktlinjer för inköp och upphandling², där avtalsägarskapet är förtydligat utifrån vilken kategori av upphandling som avses. Dessa är riktade till samtliga nämnder och kommunstyrelsen. På inköps- och upphandlingsavdelningen finns sex upphandlare, två e-handlare samt en inköpsamordnare och avdelningschef. Nedan redogörs för befintliga riktlinjer gällande avtalshantering samt arbetet med avtalshantering enligt intervjusvar och mottagna dokument.

3.1.1 Riktlinjer för inköp och upphandling

Av kommunens riktlinjer för inköp och upphandlingar framgår att Eslövs kommun har en samordnad upphandlingsfunktion avseende varor och tjänster. Samtliga annonseringspliktiga³ upphandlingar av varor och tjänster genomförs av inköps- och upphandlingsavdelningen på kommunledningskontoret, med stöd av sakkunniga referenspersoner från berörda förvaltningar. Till den samordnade upphandlingsfunktionen ingår ej de upphandlingar som rör kommunens planarbete, projektering samt genomförande av bygg och driftentreprenad. Inköps- och beställarfunktionen är decentraliserad, vilket innebär att inköp och beställningar från befintliga avtal görs av medarbetare i respektive förvaltning.

Följande funktioner finns inom kommunens inköps- och upphandlingsverksamhet:

- ▶ Inköps- och upphandlingsavdelningen: Kommunövergripande ansvar för kommunens upphandlingar av varor och tjänster. Ansvarar även för att ta fram styrdokument och besluta om riktlinjer och rutiner. Därtill ansvarar de för kompetensutveckling inom varu- och tjänsteupphandlingsområdet.
- ▶ Inköpsansvarig: Utsedd av förvaltningschef på respektive förvaltning. Ansvarar för att upphandlingsbehovet bereds och beslutas i nämnd. Kommunicerar med inköps- och upphandlingsavdelningen och ser till att information och material når ut till förvaltningens samtliga verksamheter.
- ▶ Inköpsgrupp: Inköpsansvariga från respektive förvaltning och kommunens bolag samt medarbetare från inköps- och upphandlingsavdelningen. Träffas fyra gånger per år för information och kunskapsutbyte.
- ▶ Beställare: Den som beställer varor och tjänster från kommunens upphandlade avtal, främst via kommunens beställningsportal. Ansvarar för

² Antaget av kommunstyrelsen 2020-09-01 att gälla från och med 2020-10-15.

³ Annonseringspliktiga varor överstiger direktupphandlingsgränsen.

att reklamera vid fel och brister i sina egna beställningar till leverantören och rapportera avvikelser till avtalsägaren.

- ▶ Direktupphandlare: Utses av respektive förvaltning och genomför upphandlingar som understiger direktupphandlingsvärdet⁴. Om direktupphandlingen inte överstiger 100 000 sek genomförs upphandlingen av aktuell förvaltning. Över 100 000 och inom direktupphandlingsvärdet ska förvaltningens inköpsansvarig kontakta inköps- och upphandlingsavdelningen samtidigt som det råder dokumentationsplikt och kommunens upphandlingssystem ska användas.
- ▶ Upphandlare: Genomför annonseringspliktiga upphandlingar. Sitter på kommunledningskontoret i inköps- och upphandlingsavdelningen.
- ▶ Referensgrupp: Upphandlare och sakkunniga representanter från berörda förvaltningar för upphandlingsprojekt.

Inom kommunen finns tre kategorier för anskaffningar: *kommunövergripande*, *samordnad* och *verksamhetsspecifik*. Klassificeringen finns för att tydliggöra vilken delegationsordning som är tillämplig samt hur avtalsägarskapet och ansvar ska fördelas. Kommunövergripande anskaffningar berör samtliga förvaltningar och kan exempelvis omfatta kontorsmaterial. Samordnad upphandling berör fler än en men inte samtliga förvaltningar. Verksamhetsspecifika upphandlingar berör en enskild förvaltning eller avgränsad verksamhet.

Samtliga upphandlade avtal ska innehålla vem som är avtalsägare enligt kommunens riktlinjer. För de kommunövergripande avtalen är alltid inköps- och upphandlingsavdelningen avtalsägare. Samordnade avtal ägs gemensamt av de förvaltningar som har behovet. De verksamhetsspecifika avtalen ägs av berörd förvaltning. Avtalsägaren är alltid ytterst ansvarig för avtalsförvaltningen. Avtalsförvaltningsplaner som upphandlare har som rutin att ta fram syftar till att hjälpa avtalsägaren att förvalta avtalet under avtalstiden. Beslut rörande avtal kan inte överlåtas på annan än avtalsägare, medan övriga delar av avtalsförvaltningen fördelas mellan olika roller i avtalsförvaltningsplanen.

3.1.2 Rutin för registrering av avtal

Enligt riktlinjer för inköp och upphandling ska samtliga upphandlade avtal registreras i kommunens databas för en enhetlig hantering. De förvaltningar som genomför egna upphandlingar ska vid avtalsregistrering vända sig till aktuell kontaktperson på inköps- och upphandlingsavdelningen. De system som används är dokument- och ärendehanteringssystemet Platina, verksamhetssystemet för upphandling och avtalshantering Tendsign samt direktupphandlingsmodulen. I kommunens informations- och dokumenthanteringsplan finns en allmänt hållen text som fastställer att om kommunen har en separat avtalsmodul ska avtalen registreras där. Därutöver står att ingångna avtal genom upphandling ska diarieföras och registreras i närarkiv/verksamhetssystem.

⁴ Den aktuella direktupphandlingsgränsen återfinns på upphandlingsmyndighetens hemsida: [Tröskelvärden och direktupphandlingsgränser | Upphandlingsmyndigheten](#). Fram till 2022-01-31 är gränsen vid 626 284 sek. Därefter höjs gränsvärdet till 700 000 sek.

Kännedomen om gällande riktlinjer och rutiner kring registrering av avtal varierar inom kommunen. Enligt mottaget svar finns det inget centralt beslut eller krav i kommunen att avtal ska registreras och arkiveras i ett centralt system för diarieföring. Vid intervjuer får vi inte helt samstämmiga svar kring hur avtal ska ordnas/registreras i kommunen. Den centrala inköps- och upphandlingsavdelningen framhåller att samtliga av deras upphandlade avtal registreras på två ställen: i Platina och i Tendsign. Det framgår vidare att tanken är att avtalen ska förvaras i båda systemen, i Platina för att tillgängliggöra avtalen för allmänheten då de är upprättade handlingar samt i Tendsign för att uppfylla lagkrav på e-upphandling och upphandlings- och avtalsdokumentation.

Enligt mottaget svar från inköpssamordnare vid sakgranskningen fyller registreringen i två system flera skilda syften. Platina används för diarieföring men fyller även en viktig funktion i den politiska beslutsprocessen. Inköpssamordnaren menar att det är av juridisk betydelse för avtalets giltighet att det registreras i kommunens diariesystem och blir anmält som delegationsbeslut till kommunstyrelsen och ansvarig nämnd för att avtalet ska vinna laga kraft.

Vidare beskriver inköpssamordnaren att Tendsign är ett kvalitetssäkrat verksamhetsstöd och kan likställas med att alla verksamheter har separata verksamhetssystem inom bygglov, kvalitetsledning, rekrytering med mera. Syftet med att samla leverantörsavtalen i Tendsigns avtalsdatabas är att tillgängliggöra för kommunens beställare vilka avtal som finns så att avtalen efterlevs. Vidare är Tendsign inköps- och upphandlingsavdelningens ärendehanteringssystem som ska säkerställa att upphandling i Eslövs kommun har kvalitetssäkrade processer, både i förhållande till lagstiftning, leverantörer och anställda. Systemet kan samla in avvikelser, effektiviserar administration och säkrar bevakningar för de aktiviteter som lagts in under avtalsperioden. Inför anskaffning av ett nytt dokument och ärendehanteringssystem ställs krav att informationen kan konfigureras mellan de olika systemen.

Med syfte att rätt avtalsuppgifter diarieförs i kommunens dokument- och ärendehanteringssystem har det inom kommunen tagits fram en checklista. I mottaget dokument framgår följande punkter:

- ▶ Avtalets löptid
- ▶ Förlängningsklausuler
- ▶ Bevakning (när påminnelser ska ske)
- ▶ Avtalsägare och avtalsgrupp (dit påminnelserna ska skickas)
- ▶ Påminnelsernas textinnehåll, t ex "Inför upphörande av avtal. Avtalet går ut 0000-00-00 med möjlighet till förlängning ett år. Avisering om förlängning ska ske senast 6 månader innan avtalstidens utgång", se även MALL Rutiner för avtalspublicering i avtalsdatabasen
- ▶ Avtalstyp (ramavtal, avtal, avropsavtal, leveransavtal, uppdragsavtal etc)

3.1.2.1 Uppfattningen i verksamheterna

En intervjuad anger att avtal över direktupphandlingsgränsen registreras i Platina och i Tendsign samtidigt som avtal under gränsen endast registreras i Platina. Baserat på de sammanlagda intervjusvaren används främst Platina för avtalsregistrering, och i andra hand Tendsign.

Vidare från intervju med inköps- och upphandlingsavdelningen framgår att ett enhetligt arbetssätt beträffande avtalsregistrering inte är fullt inarbetat ännu. Uppfattningen som förmedlas är att riktlinjer och rutiner finns på plats men att det krävs mer tid för att dessa ska systematiseras ute i samtliga förvaltningar. Det framkommer vid en del intervjuer att verksamheterna har blivit av med resurser men att vissa arbetsuppgifter som tidigare låg på dessa resurser fortfarande förväntas genomföras i verksamheten. Det understryks dock att det finns en pågående dialog om den slutliga ansvarsfördelningen.

Otydligheten gällande registrering medför att det är komplicerat att få en fullständig bild över kommunens avtal. Det försvårar därmed möjligheten att ta ut fullständiga avtalslistor för kommunen eller för specifika verksamheter. Flertalet av inskickade avtalslistor som efterfrågades i samband med stickproven behövde sammanställas manuellt.

3.1.3 Signering av avtal

I Eslövs kommun tillämpas fysiska underskrifter av besluts- och avtalsdokument. Kommunen erbjuder även digital signering men användandet av privat bankID för underskrifter går i dagsläget inte att utkräva av kommunens anställda. Oavsett form registreras varje upphandling sedan september 2020 med ett diarienummer som styrs av upphandlingens klassificering och är spårbart i alla system. Diarienumret i varje upphandling framgår i samtliga upphandlingsdokument. I rutin från 2021-11-09 framgår att upphandlaren ansvarar för att ladda upp scannad kopia i båda systemen Tendsign och Platina. Diarieföring i Platina görs av en registrator. Därutöver ska, i förekommande fall, det fysiska originalet arkiveras. Enligt intervjusvar bör pappersversioner undviks i möjligaste mån.

3.1.4 Avtalsförlängning

I rådande riktlinjer framgår att avtalsägaren ansvarar för beslut om förlängningar av avtal. När avtal registreras ska aviseringar, enligt kommunens rutiner, om eventuell förlängning ske enligt förlängningsklausulen i avtalet. Enligt intervjusvar finns påminnelsefunktioner i både Platina och Tendsign. På inköps- och upphandlingsavdelningen används påminnelsefunktionen i Tendsign samt i Platina för avtalsägare som saknar tillgång till Tendsign. Ute i förvaltningarna varierar tillvägagångssättet. En förvaltning anger att de använder påminnelsefunktionerna i båda systemen samt en intern lista för att uppmärksamma när avtal går ut och eventuella förlängningar behöver genomföras. En annan förvaltning anger att de främst utgår från en intern lista för att övervaka avtalstider och eventuella avtalsförlängningar.

■ Bedömning

Vår bedömning är att kommunstyrelsen och nämnderna till stor del säkerställer att det finns en ändamålsenlig organisation för avtalshantering. Den nyligen införda inköps- och upphandlingsavdelningen medför en centraliserad organisation med ansvar för en stor del av avtalshantering för upphandlade varor och tjänster inom kommunen. I kombination med praktiskt stöd till förvaltningarna finns etablerade riktlinjer, rutiner och mallar som skapar förutsättningar för en ändamålsenlig

avtalshantering. Vi ser dock att det kvarstår arbete för förvaltningarna att arbeta in framtagna rutiner i verksamheterna och att det finns arbetsuppgifter där ansvarsfördelningen inte ännu är fullt tydliggjord.

Det är vår bedömning att kunskapen om rådande riktlinjer och rutiner ute i verksamheterna behöver stärkas. Det finns också behov av att tydliggöra hur färdigtecknade avtal ska hanteras. Vi ser det som en brist att registrering av avtal inte sker på ett likvärdigt sätt, vilket försvårar möjligheten att få en fullständig överblick och en systematik.

Vi rekommenderar därför kommunstyrelsen och nämnderna att:

- ▶ Se över hur avtal registreras och förvaras.
- ▶ Säkerställa att alla som tecknar och hanterar avtal har god kännedom om rutiner och riktlinjer.

4 Kvalitén vid utformning av avtal

■ Stickprovskontroller

I stickprovsgranskningen har sammantaget 13 slumpmässigt valda avtal kontrollerats. Nedan följer tabeller för de granskade avtalen från kommunstyrelsen, kultur- och fritidsnämnden, vård- och omsorgsnämnden, miljö- och samhällsbyggnadsnämnden, servicenämnden, barn- och familjenämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden. Avtalen har kontrollerats utifrån följande frågor:

- ▶ Finns definierade avtalsparter?
- ▶ Framgår avtalets avsikter?
- ▶ Är avtalen tidsbestämda?
- ▶ Återfinns möjligheten att bryta avtalet i förtid samt framgår uppsägningstid?
- ▶ Är avtalet korrekt undertecknat?
- ▶ Framgår det av avtalet hur den avtalade tjänsten/produkten ska följas upp?
- ▶ Beaktas miljömässig⁵, ekonomisk⁶ och social hållbarhet⁷?

Urvalet av frågor baseras på revisionsfrågorna, tidigare granskningar av liknande karaktär samt Eslövs kommuns riktlinjer för avtalshantering, avtalsmall och checklista. Hållbarhetsaspekten återfinns i kommunens policy samt riktlinjer för inköp och upphandlingar, där inköps- och upphandlingsenheten har tagit fram en strategi för hållbar anskaffning. Riktlinjerna började gälla 2020-10-15. För tydlighet presenteras frågan beträffande hållbarhet i tre delar i tabellerna nedan. I tabellerna framgår nämnda kontrollfrågor samt avtalsparterna för de granskade avtalen.

Tabell 1. Resultat av avtalsgranskningen.

Kultur och fritid	Lega Online	Mats Kläpp
Definierade avtalsparter	Ja	Ja
Avtalets avsikter	Ja	Ja
Avtalstid	Ja. Från 2020-12-01. Avtalet förnyas dock automatiskt.	Ja. Gäller från 2019-01-18.

⁵ Att det ställs krav som syftar till en minskad negativ miljöpåverkan. Exempelvis krav på fossilfritt eller förnyelsebara bränslen.

⁶ Med hjälp av till exempel en livscykelkonstads-kalkyl väljs produkter som ger mest värde baserat på en total kostnad över tid. Ekonomisk hållbarhet gäller kostnader som direkt belastar organisationen.

⁷ Innebär tillgänglighet, arbetsrättsliga villkor, barns rätt, jämlikhet, sysselsättning, trygghet med mera. Om arbetet utförs i Sverige eller i EU ska en behövighetsbedömning göras gällande villkor för lön, semester och arbetstid i nivå med kollektivavtal

Avtalsuppsägning	Ja	Ja
Korrekt undertecknat	Ja. Befattning för undertecknande saknas dock.	Ja. Undertecknat av förvaltningschef.
Uppföljning	Nej	Ja
Miljömässig hållbarhet	Nej	N/A ⁸
Social hållbarhet	Nej	N/A
Ekonomisk hållbarhet	Nej	N/A
Kommentar	Det framgår ej av avtalen om hållbarhetsperspektiven har beaktats i enlighet med kommunens riktlinjer. Avtalet med Mats Kläpp inledes före befintliga riktlinjer trädde i kraft. Avtalet med Lega Online saknar även uppföljning och förnyas automatiskt. Automatisk förlängning av avtal ökar risken att avtal överskrider den maximala gränsen på fyra år samt motsäger målet att avtal inte får löpa på obestämd tid. Vi finner inga förlängningsklausuler som möjliggör detta undantag.	

Tabell 2. Resultat av avtalsgranskningen.

Vård och omsorg	MatHem	Berendsen Textil
Definierade avtalsparter	Ja	Ja
Avtalets avsikter	Ja	Ja
Avtalstid	Ja. Gäller från 2021-10-01.	Ja. Gäller från 2020-03-01.
Avtalsuppsägning	Ja	Ja
Korrekt undertecknat	Ja. Undertecknat av förvaltningschef.	Ja. Undertecknat av förvaltningschef.
Uppföljning	Ja	Ja
Miljömässig hållbarhet	Ja	Ja
Social hållbarhet	Ja. Hänvisar till upphandlingsdokument.	Ja
Ekonomisk hållbarhet	Ja. Hänvisar till upphandlingsdokument.	Ja. Styrks av kompletterande utvärderingsrapport.

⁸ Avtalet är äldre än befintliga riktlinjer med nuvarande hållbarhetskrav. Eftersom dessa är nyinrättade krav är kontrollmomenten för hållbarhet inte tillämpliga för äldre avtal. I tabellerna markeras dessa kontrollmoment med N/A (ej tillämplig).

Kommentar	I upphandlingsdokumentet beaktas de tre hållbarhetsperspektiven och ligger till grund för upphandlingen.
-----------	--

Tabell 3. Resultat av avtalsgranskningen.

Miljö och samhällsbyggnad	Långhullsägg	Kurser - arbete på väg
Definierade avtalsparter	Ja	N/A
Avtalets avsikter	Ja	N/A
Avtalstid	Ja. Gäller från 2018-07-01.	N/A
Avtalsuppsägning	Nej	N/A
Korrekt undertecknat	Ja. Befattning saknas dock.	N/A
Uppföljning	Nej	N/A
Miljömässighållbarhet	N/A	N/A
Social hållbarhet	N/A	N/A
Ekonomisk hållbarhet	N/A	N/A
Kommentar	Avtalet med Långhullsägg inleddes före befintliga riktlinjer antogs. I det andra avtalet saknas korrekta avtalsuppgifter.	

Tabell 4. Resultat av avtalsgranskningen.

Service-nämnden	Stråheds i Anderslöv AB	Maskinparken Malmö AB
Definierade avtalsparter	Ja	Ja
Avtalets avsikter	Ja	Ja
Avtalstid	Ja. Inleddes 2018-06-01.	Ja. Inleddes 2021-04-20.
Avtalsuppsägning	Ja	Ja
Korrekt undertecknat	Ja. Undertecknat av förvaltningschef. Befattning framgår dock inte i avtalet.	Ja. Undertecknat av förvaltningschef.
Uppföljning	Nej	Ja
Miljömässig hållbarhet	N/A	Ja
Social hållbarhet	N/A	Delvis
Ekonomisk hållbarhet	N/A	Delvis

Kommentar	Avtalet med Stråheds inleddes före befintliga riktlinjer antogs. Avtalet med Maskinparken hänvisar till upphandlingsdokumentet där hållbarhetsaspekten ska framgå i större utsträckning. Vi har inte tagit del av dokument för verifikation.
------------------	--

Tabell 5. Resultat av avtalsgranskningen.

Barn och utbildning⁹	Bergkvarabuss AB	ProRenata
Definierade avtalsparter	Ja	Ja
Avtalets avsikter	Ja	Ja
Avtalstid	Ja. Inleddes 2017-08-17.	Ja. 2017-10-01.
Avtalsuppsägning	Ja	Ja
Korrekt undertecknat	Ja. Undertecknat av förvaltningschef.	Ja. Undertecknat av förvaltningschef.
Uppföljning	Ja	Nej
Miljömässig hållbarhet	Ja	N/A
Social hållbarhet	Ja	N/A
Ekonomisk hållbarhet	NA	N/A
Kommentar	Båda avtalen inledes före befintliga riktlinjer där gällande hållbarhetsaspekter ingår.	

Tabell 6. Resultat av avtalsgranskningen.

Kommunstyrelsen	NewsMachine	EVRY	Securitas
Definierade avtalsparter	Ja	Ja	Ja
Avtalets avsikter	Ja	Ja	Ja
Avtalstid	Ja. 2021-06-01.	Ja. 2018-01-01.	Ja. 2021-11-01.
Avtalsuppsägning	Ja	Ja	Ja
Korrekt undertecknat	Ja. Befattning saknas dock.	Ja. Undertecknat av kommundirektör.	Ja. Befattning saknas dock.
Uppföljning	Nej	Ja	Ja

⁹ Under barn- och familjenämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden finns en förvaltning - barn och utbildning. Därför återfinns dessa nämnder i en tabell.

Miljömässig hållbarhet	Nej	Nej	Ja
Social hållbarhet	Nej	Ja	Ja
Ekonomisk hållbarhet	Nej	Ja	Ja
Kommentar	I undertecknat avtal med Securitas anges tillhörande avtalshandlingar varav upphandlingsdokumentet inkluderar samtliga hållbarhetsaspekter. Avtalet med EVRY trädde i kraft före befintliga riktlinjer antogs. Avtalet med NewsMachine AB är en direktupphandling av ett värde under regleringen av dokumentationsplikt.		

■ Kommentarer till stickprov

Med grund i stickprovsresultatet bedömer vi att det till stor del finns en god kvalitet vid utformningen av avtal.

Övergripande innefattar 12 ut av de 13 granskade avtalen i stor utsträckning de grundläggande kraven beträffande avtalsspecifikationer. Avtalets avsikter, avtalsparter, avtalstid och avtalsuppsägning framgår i nästintill samtliga avtal. Ett avsnitt om uppföljning saknas dock i fem av de granskade avtalen. Uppföljning kan då återfinnas i upphandlingsunderlagen. Enligt nuvarande mall för avtalsskrivning ska uppföljning finnas som avsnitt i alla avtal. Ett efterfrågat avtal saknas helt.

I stickproven framgår att hållbarhetsperspektivet som ingår i befintliga riktlinjer inte beaktas till fullo. Flera avtal är dock äldre än nämnda riktlinjer och kan därför inte bedömas sakna hållbarhetsperspektivet. Vi ser likväl att de äldre avtal till viss del innehåller främst miljömässig men även social och ekonomisk hållbarhet.

Beträffande avtalen som är undertecknade efter 2020-10-15 saknas hållbarhetsperspektivet helt i två av fem avtal. Där hållbarhetskrav saknas ska det enligt inköpssamordnaren sannolikt ha föregåtts av en analys utifrån proportionalitetsprincipen, där slutsatsen är att hållbarhetskrav varken är möjliga eller tillåtna. Denna analys finns dock inte dokumenterad. För ett avtal anger vi bedömningen delvis då social och ekonomisk hållbarhet inte framgår i avtalet, men det hänvisas till upphandlingsdokumentet. I upphandlingsdokumenten ska hållbarhetsperspektiven beaktas enligt befintliga riktlinjer och har även gjort de i de upphandlingsdokument vi har tagit del av.

Vi rekommenderar därför kommunstyrelsen och nämnderna att:

- ▶ Säkerställa att riktlinjer och mallar efterlevs.

5 Avtalsuppföljning

■ Övergripande iakttagelser

I kommunen finns dokumenterade riktlinjer för avtalsuppföljningen. Avtalsägare ska tillsammans med upphandlare och referensgrupp ta fram en plan för avtalsförvaltning för det kommande avtalet, där omfattning av och resurser till uppföljning fastställs i samband med upphandlingsprocessen. För detta finns en mall för avtalsförvaltning. I de avtal som omfattas av stickproven framgår dock specificerad uppföljning i knappt 50 procent av avtalen. I kommunens checklista för diarieföring av avtal återfinns inte heller avtalsuppföljning bland de uppgifter som ska registreras. I aktuella avtalsmallar återfinns dock avsnitt gällande uppföljning.

I kommunens mall för avtalsförvaltning framgår att avtalsägaren ansvarar för avtalsuppföljning där avtalstrohet, uppföljning av krav, avvikelserapportering med mera ingår. Det framgår inte hur det ska säkerställas att avtalsuppföljning sker samt huruvida det ska dokumenteras.

Under intervju med inköps- och upphandlingsavdelningen framgår att de inte känner till huruvida förvaltningarna följer respektive plan för avtalsförvaltning där avtalsuppföljning ingår. Vidare framgår att avtalsuppföljning inte dokumenteras regelbundet.

■ Kommunövergripande avtalsuppföljning

För de kommunövergripande avtalen i stickproven har vi tagit del av en avtalsförvaltningsplan för bevakningstjänster och personlarm, med Securitas som leverantör. Enligt uppgift har uppföljningsmöten genomförts. För avtalet med Evry verifieras avtalsuppföljningen med mötesdokument. Avtalet med NewsMachine är enligt svar en direktupphandling till en kostnad av 1245 kronor per månad där en eventuell avtalsförvaltningsplan inte står i proportion till den ekonomiska nyttan. För övriga två kommunövergripande avtal har vi tagit del av en uppföljningsplan.

Beträffande internkontroll av avtalsuppföljning har vi tagit del av sammanträdesprotokoll för beslut om avtalsuppföljning 2020. Interkontrollen till kommunstyrelsen avser avtalstrohet på två utvalda avtalsområden.

Det underlag vi har tagit del av omfattar återrapporteringen av uppföljning inom det kommunövergripande avtalsområdet. Vidare utgörs avtalsuppföljningen av två stickprov som omfattar avtalstrohet gentemot leverantör. Stickproven är i sig utförliga och påvisar en hög avtalstrohet. Övrig återrapportering ingår i kommunledningskontorets verksamhetsberättelse.

■ Avtalsuppföljning i kommunens verksamheter

Av intervju med serviceförvaltningen framgår att detaljer om uppföljning ingår i förfrågningsunderlaget, exempelvis hur ofta de ska träffas för att stämma av olika punkter i avtalet. Därtill rekommenderar de att uppföljningsmöten dokumenteras. Vi har tagit del av en avtalsförvaltningsplan beträffande avtalsuppföljning för

trädgårdsmaskiner samt tagit del av en e-postkorrespondens där uppföljningen verifieras. Beträffande det andra avtalet som ingår i stickprovet saknas dokumentation. Från serviceförvaltningen har vi även mottagit en preliminär internkontrollplan för 2022. Där finns inte avtalsuppföljning som ett specifikt kontrollmoment. Uppföljning av upphandlingsprocessen utgör dock ett kontrollmoment där risken bedöms vara allvarlig.

Avtalet för vinterväghållning inom miljö och samhällsbyggnad, se avtal med Långhulsägg ovan, omfattas av uppstartsmöten samt avstämningsmöten för att fånga upp brister. Det förs inga protokoll för dessa möten.

Vård- och omsorgsförvaltningen anger att uppföljningen beträffande avtalet med Berendsen Textil Service AB, i ovan stickprov, främst dokumenteras genom e-postkorrespondens, samt att en deltagare dokumenterade avstämningsmötet. Vi har dock inte tagit del av protokoll eller dokumentation beträffande uppföljningen.

Barn- och utbildningsförvaltningen anger under intervju att det inte finns formaliserade rutiner men att uppföljningen fungerar eftersom de lever med avtalen i den dagliga verksamheten. I samband med kompletterande svar anges att protokoll finns att tillgå för genomförda uppföljningsmöten. Vi har inte tagit del av detta.

Av kultur- och fritidsförvaltningen har vi inte tagit del av dokumenterad uppföljning beträffande avtalen i stickproven.

Av intervjuerna förmedlas att den del av avtalsuppföljningen de kontrollerar i större utsträckning består av avtalstrohet¹⁰ än huruvida de följer upp om avtalsuppföljning sker enligt framtagen plan för avtalsförvaltning.

■ Avvikelse rapportering

I kommunens riktlinjer framgår att beställare ansvarar för att reklamera fel och brister i egna beställningar till leverantören samt att till avtalsägaren rapportera avvikelser i leverantörens åtagande. I mottagen mall för avtalsförvaltning framgår att alla avvikelser ska skrivas i kommentarsfältet i avtalsdatabasen i Tendsign.

Under intervju förmedlas av inköps- och upphandlingsavdelningen att avvikelser inom avtalshanteringen, exempelvis om avtalets tjänst eller produkter brister, ska rapporteras i Tendsign. Vidare förmedlas att tydliga krav på denna rapportering gäller i de upphandlingar som görs tillsammans med Lunds kommun. Från den centrala inköps- och upphandlingsenheten förmedlas att informationen kring avvikelse rapportering och samordningen med förvaltningarna kring detta kan stärkas.

Av intervjuer med förvaltningarna framgår att systematiken för avvikelse rapporteringen varierar. Det framgår att de kontaktar inköps- och upphandlingsavdelningen, den som är avtalsansvarig eller berörd person inom förvaltningen. Ingen av förvaltningarna anger att de rapporterar in avvikelser i ett

¹⁰ Uppföljning av avtalstrohet innebär att man följer upp hur väl kommunen följer ingånget avtal dvs handlar från avtalspart och inte från annat företag. Det är inte någon uppföljning av huruvida avtalsparten följer sin del av avtalet.

system eller att de regelbundet använder Tendsign för avvikelserapportering. Enligt intervju svar är en ny modul i TendSign för avtalsuppföljning införskaffad men ännu inte anpassad för implementering.

■ Bedömning

Vår bedömning är att de avtal gällande inköp av varor och tjänster som gjorts enligt de nya riktlinjerna, efter den 2020-10-15, till stor del har någon form av uppföljningsaktivitet genomförd. Det finns dock en förbättringspotential gällande genomförande av avtalsuppföljning då vi sammantaget saknar verifikation av avtalsuppföljning för ett flertal avtal.

Vi har noterat att det finns dokumenterade riktlinjer beträffande avtalsuppföljning samt en mall för avtalsförvaltning. Men vi ser att kännedomen kring hur avtalsuppföljning är tänkt att bedrivas i kommunen behöver stärkas. I sak kan uppföljningsmöten mellan avtalsparter vara tillfredställande, men det saknas en del dokumentering samt återrapportering för att utvärdera avtalsuppföljningen i kommunen. Därför bör systematiken kring avtalsuppföljning förbättras.

Vi noterar att avtalsuppföljning beträffande avtalstrohet sker i verksamheternas avtalshantering samt att vi bedömer att de kommunövergripande stickproven är utförliga.

Beträffande avvikelserapportering är vår bedömning att hanteringen kan stärkas. Det framgår av intervjuer med kommunens förvaltningar och den centrala avdelningen att kännedomen om hur brister inom avtalet ska återrapporteras är låg. Det är av vikt att avvikelser som uppstår dokumenteras och kommuniceras så att kommunen tillsammans med leverantörer kan arbeta för en ständig förbättring. God dokumentation stärker också kommunens position som avtalspart i eventuella förhandlingar.

Det är vår bedömning att avtalshantering är ett så pass viktigt och omfattande område att det borde finnas med i alla nämnders risk- och väsentlighetsanalyser till grund för framtagande av internkontrollplan. Vår bedömning är därmed att arbetet med den interna kontrollen gällande avtalshantering brister.

Vi rekommenderar därför kommunstyrelsen och nämnderna att:

- ▶ Säkerställa att avtalsuppföljning sker.
- ▶ Stärka den interna kontrollen och se till att avtalshantering ingår i risk- och väsentlighetsanalysen inom ramen för intern kontroll.
- ▶ Förtydliga rutiner för avvikelserapportering och säkerställa att de följs.

6 Slutsats

Vår sammanfattande bedömning är att kommunstyrelsen och nämnderna tillsammans har en avtalshantering som till stor del är ändamålsenlig. Vår bedömning grundar sig på att det finns en ändamålsenlig organisation för avtalshantering och att det till stor del finns en god kvalitet vid utformningen av avtal. Nya avtal har till stor del någon form av uppföljningsaktivitet genomförd.

Det är dock vår bedömning att kunskapen om rådande riktlinjer och rutiner ute i verksamheterna behöver stärkas. Därutöver kan avtalsuppföljningen och arbetet med avvikelserapportering förbättras så att alla avtal har en plan för uppföljning som följs.

Gällande intern kontroll ser vi sammantaget att avtalshantering inte ingår i någon risk- och väsentlighetsanalys.

Avslutningsvis skulle det gynna alla förbättringsområden om en fullständig och överblickbar avtalsdatabas fanns att tillgå.

Revisionsfråga	Svar
<p>Säkerställer kommunstyrelsen och nämnderna att det finns en ändamålsenlig organisation för deras avtalshantering?</p>	<p>Ja. Övergripande finns en ändamålsenlig organisation för avtalshantering inom Eslövs kommun med goda förutsättningar att förbättra arbetet kring avtalshantering ytterligare. Vi ser dock att samordningen mellan förvaltningarna och den centrala avdelningen bör stärkas för att möjliggöra en positiv utveckling.</p>
<p>Säkerställer kommunstyrelsen och nämnderna kvalitén vid utformning av avtal?</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Finns definierade avtalsparter? ▶ Framgår avtalets avsikt? ▶ Är avtalen tidsbestämda? ▶ Framgår det av avtalet hur den avtalade tjänsten/produkten ska följas upp? 	<p>Ja, till stor del. Bland de kontrollpunkter som återfinns i angiven revisionsfråga ger stickproven goda resultat med en hög uppfyllelse. Vi noterar dock att avtalsuppföljning kan stärkas.</p> <p>I den utökade listan med kontrollmoment finns mindre brister kring de hållbarhetsaspekter kommunen har inkluderat i gällande policy och riktlinjer.</p>
<p>Finns tillräckliga rutiner för avtalsuppföljning?</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Är kontrollerna tillräckliga i omfattning, kvalitet, 	<p>Vi bedömer att det delvis saknas tillräckliga rutiner för avtalsuppföljning. Vi har i varierad utsträckning tagit del av underlag</p>

<p>innehåll och antal och har de relevant fokus?</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Analyseras resultaten av genomförda avtalsuppföljningar? ▶ Finns rutiner som förhindrar att förlängning av avtal sker automatiskt? 	<p>som styrker att avtalsuppföljningen är tillräckligt omfattande. Därtill framgår specificerad uppföljning i knappt hälften av avtalen i stickproven.</p> <p>Automatisk förlängning av avtal bör kunna undvikas om befintliga riktlinjer och rutiner kring avtalshantering beaktas. I stickproven identifierades dock ett avtal med automatisk förlängning.</p>
---	--

■ Rekommendationer

Utifrån granskningsresultaten rekommenderar vi kommunstyrelsen och nämnderna att:

- ▶ Se över hur avtal registreras och förvaras.
- ▶ Säkerställa att alla som tecknar och hanterar avtal har god kännedom om rutiner och riktlinjer.
- ▶ Säkerställa att riktlinjer och mallar efterlevs.
- ▶ Säkerställa att avtalsuppföljning sker.
- ▶ Stärka den interna kontrollen och se till att avtalshantering ingår i risk- och väsentlighetsanalysen inom ramen för intern kontroll.
- ▶ Förtydliga rutiner för avvikelserapportering och säkerställa att de följs.

7 Källförteckning

Intervjuade funktioner:

- ▶ Inköps- och upphandlingsenheten
- ▶ Serviceförvaltningen
- ▶ Barn- och utbildningsförvaltningen
- ▶ Kultur- och fritidsförvaltningen
- ▶ Vård- och omsorgsförvaltningen
- ▶ Förvaltningen miljö och samhällsbyggnad

Analyserade dokument:

- ▶ Riktlinjer för inköp och upphandling
- ▶ Policy för inköp och upphandling
- ▶ Rutin för upphandlare vid diarieföring 2021-11-09
- ▶ Rutin för hantering och diarieföring av upphandlingsdokument för handläggare
- ▶ Anvisningar för inköp och upphandlingar på Serviceförvaltningen 2021
- ▶ Checklista handlingar som diarieförs samt sekretess
- ▶ Avtalsuppföljning inom kommunövergripande avtalsområden - sammanträdesprotokoll 2021-05-04
- ▶ Avtalsuppföljning 2020
- ▶ Exempel uppföljning av krav i upphandlings- och avtalsmallen i TendSign
- ▶ Plan för intern kontroll servicenämnden 2022
- ▶ Informations- och dokumenthanteringsplan
- ▶ Mall avtalsförvaltning
- ▶ Avtalsförvaltningsplan Bevakningstjänster och personlarm
- ▶ Delegeringsordning för vård- och omsorgsnämnden
- ▶ Delegationsordning KuF
- ▶ Rutiner för avtalshantering inom vård och omsorg
- ▶ Delegationsordning Servicenämnden

Analyserade avtal:

- ▶ Bevakningstjänster och personlarm - avtal
- ▶ Bevakningstjänster och personlarm. FFU
- ▶ Support och underhållsavtal av eCompanion

- ▶ Verktyg för omvärldsbevakning
- ▶ Upphandling av skolskjuts samt förlängning
- ▶ Förlängning av avtal avseende skolskjutsar
- ▶ Journalsystem ProreNata samt förlängningar
- ▶ LegaOnline
- ▶ Konstkonsult Mats Kläpp samt förlängning
- ▶ Administrativa föreskrifter - ramavtal - tjänster för vinterväghållning
- ▶ Utbildning arbete på väg och BAS
- ▶ Avtal Stråheds
- ▶ Avtal trädgårdsmaskiner
- ▶ Avtal med Berendsen textil Service AB
- ▶ Avtal med MatHem i Sverige AB
- ▶ Avtal tjänster för vinterväghållning - Långhulsägg
- ▶ Utvärderingsrapport tvätteritjänster
- ▶ Delegeringsordning för kommunstyrelsen

**Utredning av e-förslag om att anlägga ängar på
Eslövs grönytor**

6

MOS.2022.0069

2022-04-12

Annika Söderman

0413-62335

annika.soderman@eslov.se

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

Utredning av e-förslag: ”Anlägg ängar på Eslövs grönytor”

Ärendebeskrivning

Ett e-förslag gällande att anlägga ängar på Eslövs grönytor inkom den 19 januari 2022. Förslaget har samlat röster från den 18 oktober 2021 till den 18 januari 2022 och har sammanlagt fått 56 röster. I e-förslaget framförs de positiva aspekterna på den biologiska mångfalden av urbana ängar och att det kan bidra till Sveriges miljömål "ett rikt växt- och djurliv". Anläggandet av ängar kan även bidra till att spara resurser för kommunen då de kräver mindre skötsel än vanliga gräsmattor och bidrar även till att öka rekreativvärde på ytor som idag inte används mycket. Förslagsställaren föreslår därmed att ytor som idag består av klippt gräs och inte utnyttjas bör istället göras om till ängar.

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden beslutade 2022, § 26, att ge Miljö och Samhällsbyggnad i uppdrag att utreda e-förslaget.

Beslutsunderlag

- Miljö- och samhällsbyggnadsnämndens beslut § 26, 2022, e-förslag att anlägga ängar på Eslövs grönytor.
- E-förslag att anlägga ängar på Eslövs grönytor
- Slutrapport WRL 2017-10-01
- Länsstyrelsens beslut 2020-12-15 om Statligt bidrag till det lokala naturvårdsprojektet ”Blommor och bin i Eslöv” i Eslövs kommun

Beredning

Det inkomna e-förslaget påtalar vikten av att göra åtgärder för att gynna den biologiska mångfalden som minskar drastiskt över hela världen. Exempelvis så är en tredjedel av Sveriges 299 vilda biarter upptagna på den nationella rödlistan varav sju arter även är hotade i ett globalt perspektiv. Ett sätt att gynna både våra vilda bin och biologisk mångfald generellt i Eslövs kommun är att, som det beskrivs i e-förslaget, öka mängden blomresurser och möjliga boplatser.

Många kommuner jobbar numera med liknande åtgärder och det finns många bra exempel att ta lärdom av, exempelvis från Växjö kommun som nämns i e-förslaget.

Det är förvaltningens bedömning att omläggning av kommunala grönytor till stadsäng bidrar till de nationella miljömålen och är helt i linje med Eslöv kommuns utvecklingsstrategier för biologisk mångfald och grönstruktur. Genom att öka kvalitén på kommunens grönytor från gräsyta till blomrik äng skapas multifunktionella ytor som gynnar den biologiska mångfalden och levererar fler ekosystemtjänster än en mer eller mindre klippt gräsyta. Blomrik ängsmark är även estetiskt tilltalande och bidrar till en ökad känsla av natur och naturupplevelse framför allt i stadsmiljö, vilket stärker de rekreativa värdena av kommunens grönytor och bidrar till människors välmående och hälsa. Blomrika ytor med hög biologisk mångfald har även höga pedagogiska värden.

Vid antagandet av Eslöv kommuns Naturmiljöprogram 2020, kommunfullmäktiges beslut § 41, tog Eslövs kommun ställning för att skötsel av kommunens grönområden ska inriktas på att gynna biologisk mångfald. Den kommande grönplanen omfattar även redogörelse och strategier för gröna stråk i kommunen och spridningsvägar genom tätorten.

Mot bakgrund av detta, ansökte och beviljades Miljö och Samhällsbyggnad LONA-bidrag för projektet Blommor och bin i Eslöv med start i början av 2021. Syftet med projektet är just att starta upp arbetet med att anpassa skötseln av kommunens grönytor för att gynna biologisk mångfald, bland annat genom anläggning av äng. Projektet inleddes med kunskapsinhämtning och inventeringar under 2021 och de praktiska åtgärderna är planerade till 2022.

Förslag till beslut

- Miljö-och samhällsbyggnadsnämnden godkänner förvaltningens utredning och beslutar att e-förslaget att ”anlägga ängar på Eslövs grönytor” får anses vara besvarat då Miljö och Samhällsbyggnad redan har påbörjat arbetet med de föreslagna åtgärderna. E-förslagets information, förslag på åtgärder och förslag på lämpliga ytor för åtgärder, kommer att tas tillvara i kommunens arbete med omläggning av kommunala grönytor till äng.

Beslutet skickas till

Förslagsställaren

Dave Borg
Förvaltningschef

Karin Sandström
tf. Miljöchef

Miljö- och
samhällsbyggnadsnämnden

§ 26

MOS.2022.0069

E-förslag att anlägga ängar på Eslövs grönytor

Ärendebeskrivning

Ett e-förslag gällande att anlägga ängar på Eslövs grönytor har inkommit den 19 januari 2022. Förslaget har samlat röster från den 18 oktober 2021 till den 18 januari 2022 och har sammanlagt fått 56 röster. I e-förslaget framförs de positiva aspekterna på den biologiska mångfalden av urbana ängar och att det kan bidra till Sveriges miljömål "ett rikt växt- och djurliv". Anläggandet av ängar kan även bidra till att spara resurser för kommunen då de kräver mindre skötsel än vanliga gräsmattor och bidrar även till att öka rekreationsvärdet på ytor som idag inte används mycket. Förslagsställaren föreslår därmed att ytor som idag består av klippt gräs och inte utnyttjas bör istället göras om till ängar.

Beslutsunderlag

- E-förslag att anlägga ängar på Eslövs grönytor
- Slutrapport WRL 2017-10-01. Urbana ängsmarker

Beredning

Yrkanden

Janet Andersson (S) yrkar att förvaltningen ska ges i uppdrag att utreda e-förslaget.

Ledamöterna i Centerpartiet och Kristdemokraterna yrkar bifall till Janet Anderssons (S) yrkande.

Beslutsgång

Ordförande ställer under proposition Janet Anderssons (S) yrkande och finner att nämnden beslutar i enlighet med det.

Beslut

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden tackar förslagsställaren för e-förslaget och beslutar att ge förvaltningen i uppdrag att utreda e-förslaget att anlägga ängar på Eslövs grönytor.

Beslutet skickas till

Förslagsställaren
Hemsidan
Miljöavdelningen

Justerares signatur	Utdragsbestyrkande
---------------------	--------------------

Urbana ängsmarker

WRL -rapport
2017-10-01

White arkitekter AB

Hanna Linde
Tove Jägerhök
Viktoria Arvidsson
Jan Wijkmark
Anna Bernmark

white

Innehåll

SAMMANFATTNING	3	KOSTNADER	11
BAKGRUND, SYFTE OCH MÅL	4	Anläggningskostnader	11
DEL 1 - ATT ANLÄGGA EN ÄNG		Driftskostnader	11
PLANERING	6	DEL 2 - EXEMPEL	
Val av plats	6	EXEMPEL	12
Värden av äng	6	Bergianska trädgården	13
ANLÄGGANDE	7	Helsingborgs kommun	14
Undvik ogräs	7	Växjö kommun	15
Jordbearbetning	7	Linköpings kommun	15
Sådd, plugg eller mattor?	8	Nybro kommun	16
SKÖTSEL	9	Täby kommun	17
Skötsel	9	Trafikverket	189
Redskap	10	BILAGOR	20
Kompletteringssådd	10	Bilaga 1 - Frågeformulär	20
		Bilaga 2 - Referenslista	21
		KONTAKT	
		Hanna Linde, Landskapsarkitekt	
		Östra Ågatan 16	
		SE-753 09 Uppsala	
		Tel. +46 18 18 38 00	
		hanna.linde@white.se	
		www.white.se	

Sammanfattning

Ängar är artrika miljöer som bidrar med många värden, som vacker blomning och ökad biologisk mångfald genom den stora artvariationen som lockar insekter och fåglar. Samtidigt är det billigare att sköta ängsytor jämfört med klippta gräsmattor eller perennytor. Med bearbetning av jorden, god etablering och rätt skötsel kommer ängsytorna kunna bli en attraktiv del av vår urbana miljö.

*"Äng är åkers moder."
- Citat Carl von Linné*

Ängen är en av de artrikaste miljöerna som finns. Men de är hotade och innehåller många arter som är rödlistade. Intresset för ängsytor ökar dock hela tiden vilket är positivt.

I våra städer ökar behovet av att öka den biologiska mångfalden, skapa spridningsvägar för insekter och skapa kostnadseffektiva och lättskötta grönytor som samtidigt ger stora estetiska värden till allmänheten. Ängen blir då ett väldigt bra sätt att uppfylla många av dessa behov.

Konkurrensen om utrymmet är stort i staden. Taken är en värdefull och tillgänglig yta där det är lätt att kontrollera ståndorten och därför lämpar sig ypperligt för framför allt torrängen. Viktigt att tänka på är att det krävs en större överbyggnad än för ett sedumtak samt att ytan ska kunna skötas med slätter. Det finns internationella exempel, bl.a. från Schweiz, där ängstak slåttrats under många år och visar väldigt goda resultat. I denna rapport tar vi inte upp ängsytor på tak, så för vidare läsning om vegetationsytor på tak se Grönatakhandboken.

PLANERING

Platsen för en äng bör vara solig och ha väl-dränerad jord. Många ängsarter föredrar torrare marker. Ler- och silhaltiga jordar har sämre genom-

släpplighet. Är marken för kompakt riskerar vatten att bli stående och skapa syrebrist.

ANLÄGGANDE

Ytor med mycket ogräs som åkertistel och kvickrot bör undvikas eftersom de är svåra att bli av med. Harvning, att låta marken ligga i öppen trädgård eller manuell ogrärensning kan bli aktuellt.

En ängsjord bör vara mager, ha god genomsläpplighet samt inte vara för kompakt.

SKÖTSEL

En ängsyta har tre obligatoriska skötselinsatser under ett år. *Fagning* på våren då gammal förna tas bort, *slätter* när växterna blommat över och *höbärgning* när växterna fröat av sig.

Redskap för slätter ska vara skärande, t.ex. en lie eller slätterbalk. En röjsåg med kantigt nylonsnöre är dock bättre än att inte slå alls. Om ängen inte slås ökar med tiden markens näringsinnehåll vilket gynnar starkväxande gräs och andra växter som konkurrerar ut ängsväxterna.

KOSTNADER

Anläggningskostnaden för äng beror på val av metod. Att byta ut 300mm befintlig jord mot mager ängsjord är dyrare än att bara blanda in grus eller sand, men resultatet blir ofta bättre och ängen enklare att sköta, vilket i sig minskar driftskostnaderna.

Det är billigare att sköta en ängsyta än klippt gräsmatta och perennytor. Det är även viktigt att tänka på de värden som skapas med en äng.

Bakgrund, Syfte och Mål

Inga andra växtsamhällen på jorden är lika rika som den artrika ängen räknat till antalet växtarter per kvadratmeter. Men ängen är idag hotad var femte av Sveriges blomväxtarter anses vara hotad och många är rödlistade. De senaste åren har dock intresset och kunskapen om ekosystemtjänster, biologisk mångfald och ängens betydelse och möjligheter ökat.

En enda kvadratmeter äng kan innehålla så mycket som 40-50 arter. Den stora artrikedomen beror på att arter som inte är så konkurrenskraftiga har gynnats av skötseln då ängen slåstras och höet tas bort. Men artrika ängsmarker är idag hotade såväl globalt som lokalt i Sverige. Av Sveriges 2 200 blomväxtarter anses var femte vara hotad. Särskilt våra blommor i ängar och hagar är starkt påverkade och på tillbakagång. Örtorna som växer på ängarna lockar till sig många olika typer av vildbin, humlor, steklar och fjärilar, som i sin tur attraherar fåglar och fladdermöss. Utan ängen hotas även de och många av dessa arter är numera rödlistade.

Sedan 1960-talet har det svenska jordbruket rationaliserats kraftigt vilket har medfört att naturtyper som ängen mer eller mindre försvunnit ur

landskapet. Ängs- och hagmarkerna förslyades snabbt när djuren betade på andra ställen och många ytor planterades även igen med skog. Åkern kom då att gränsa direkt mot skogen och brynet och hagmarkerna med sin traditionella slåtter försvann. Och därmed även utrymmet för ängsblommorna.

Idag blir det dock allt mer populärt att återskapa dessa kulturmarker och kunskapen om ekosystemtjänster och biologisk mångfald ökar hela tiden. I våra städer kan det finnas förutsättningar att skapa denna typ av livsmiljöer som kan utgöra habitat för hotade arter och samtidigt ge stora estetiska, pedagogiska och rekreativa värden.

SYFTE

Syftet med denna studie är att undersöka och sammanställa ett kun-

FOTOGRAF: PRATENSIS

skapsunderlag som på ett enkelt och visuellt sätt sammanfattar estetiska, tekniska och ekologiska aspekter samt driftsaspekter av att anlägga artrika ängsmarker i urbana sammanhang. Syftet är också att redovisa goda exempel där ängsmark anlagts och hur de sköts.

Underlaget ska även kunna fungera som en handbok kring förutsättningarna för den artrika svenska ängen, och därmed göra oss säkrare och mer kompetenta i att föreslå lösningar som kan realiseras utifrån beställarens projektekonomi och driftsmöjligheter.

MÅL

Målet är att detta kunskapsunderlag ska förenkla arbetet med denna typ av urbana parkmiljöer som vi tror kommer öka starkt de närmaste åren.

DEL 1 - Att anlägga en äng

FOTOGRAF: TOVE JÄGERHÖK

Planering

Klippt gräsmatta

Lågt estetiskt, ekologiskt och pedagogiskt värde.

FOTOGRAF: HANNA LINDE

Ettårig blomsteräng

Högt estetiskt och pedagogiskt värde. Ganska högt ekologiskt värde.

FOTOGRAF: TOVE JÄGERHÖK

Kalkrik torräng

Högt estetiskt, ekologiskt och pedagogiskt värde.

FOTOGRAF: PRATENSIS

Var ängen ska anläggas och vad det är på ytan idag påverkar val av anläggningsmetod och vilken typ av äng som är lämplig. Och vilka värden skapas med ängsytor?

VAL AV PLATS

Välj om möjligt en solig växtplats med väl-dränerad jord eftersom många ängsarter föredrar torrare jordar. Ytan bör ha sol åtminstone några timmar varje dag, så marken kan torka upp. Det finns några arter som växer i skugga, men de blommar sämre och risken finns att gräs och mossor med tiden tar över.

Ler- och siltiga jordar blir lätt kompakta och har dålig genomsläpplighet. Är marken väldigt kompakt finns risk att det vid regn bildas stående vatten som kan orsaka syrebrist för rötterna och dålig tillväxt. En lerjord är också väldigt näringsrik vilket kan försvåra etableringen.

Det viktigt att ha en tydlig dialog med beställaren om ambitionsnivån och motiven för anläggandet eftersom det påverkar vilken typ av äng man ska anlägga.

VÄRDEN AV ÄNG

Det finns många argument varför en äng bör anläggas i urbana sammanhang.

1. Minskade driftskostnader

Jämfört med klippt gräsmatta är driftskostnaderna lägre för äng. En extensiv gräsyta som inte klipps 1 ggr/år är dock billigare än äng. En ängsyta har skötselinsatser några få gånger per år, men mestadels sköter den sig själv.

2. Ökade estetiska värden

Blomningen ger stora estetiska värden och uppskattas mycket av allmänheten.

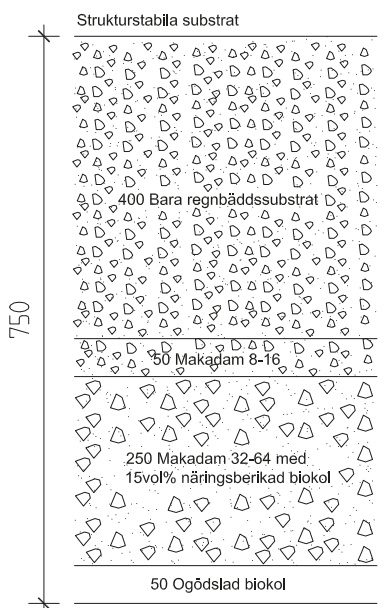
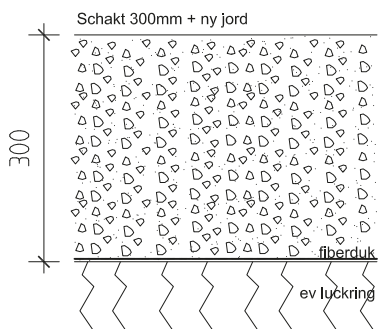
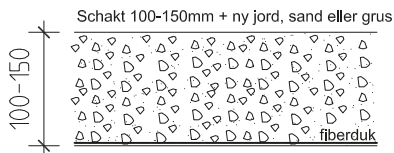
3. Ökade ekologiska värden

Oavsett om man skapar en ettårig blomsteräng med prästkrage, vallmo och blåklint, eller en torräng med sina typiska och hotade arter har de ekologiska värdena ökat jämfört med en gräsmatta eller grusyta. Insekter kan hämta nektar och pollen från blommorna, vilket även har positiv inverkan på fågellivet.

4. Ökade pedagogiska värden

En äng kan vara ett bra pedagogiskt verktyg och användas i undervisning av skolklasser, guidade vandringar för allmänheten och för informationsspridning om biologisk mångfald och andra ekosystemtjänster.

Anläggande

Typsektioner, skala 1:10

FOTOGRAF: VEGTECH

FOTOGRAF: PRATENSIS

FOTOGRAF: VEGTECH

Ängen kan skapas med ängsfrö, plugg eller färdig ängsmatta. Det finns olika fröblandningar för olika ståndorter. Plugg kan komplettera sådd och gör att ytan sluter sig fortare. Ängsmattan är dyrast men blir "klar" på en gång.

SÅDD, PLUGG ELLER MATTOR?

När markberedningen väl är klar gäller det att välja mellan sådd, plugg eller färdiga mattor. Det går även att kombinera sådd och plugg. Allt beror på projektets budget och hur snabbt man vill ha resultat.

Sådd

Att så med ängsfrön är det billigaste alternativet. Det finns idag färdiga fröblandningar att köpa på t.ex. Pratensis eller Vegtech, som passar olika typer av miljöer, allt från torra till fuktiga lägen. Vissa fröblandningar har färre gräs och större andel blommor. Det går även att beställa egenkomponerade fröblandningar. Det är bra att köpa fröer med svenskt ursprung eftersom de är anpassade efter vårt klimat.

Bästa tidpunkt för sådd är i augusti-september, för södra delarna av landet fungerar även oktober. Tidig vårsådd i april-maj går också bra. På försommaren är det torrt och svårare att så. Oftast behövs då extra bevattning för att fröerna ska gro. En del frö t.ex. gullviva och höskallra behöver kyla för att gro och gro då inte första året vid en vårsådd.

Rekommendationen vid sådd är att blanda ängsfröerna i lite sågspånsmjöl, vetekli eller sand för att få en jämn fördelning av fröet på ytan. Mängden ängsfrö bör vara ca 3g/m². Fröet kan antingen sås för hand eller med maskin. Därefter myllas fröerna mycket lätt med kratta eller gallervält. De får inte hamna för djupt.

Vid sådd tar det nån säsong innan ängen har slutit sig och örterna hunnit växa till sig. Vill man snabba på förloppet och ha blommor redan första året kan ettåriga örter sås in.

Det går även att samla in egna fröer eller lägga ut slaget hö med önskad flora som får fröa av sig.

Plugg

Örtpluggplantor är färdiga plantor som odlats fram genom frön. Eftersom de har ett utvecklat rotsystem kan plantering göras från mars-april till oktober. Plantorna blommar redan första året och sprider sina frön. Det är därför ett bra komplement till sådd och gör att ytan sluter sig snabbare. Genom att kombinera sådd och plugg kan man få exakt den blandning som önskas och kanske inte finns som färdig fröblandning. Plantorna sätts med ett c/c-avstånd på 20 cm och djupare än jorden runt omkring.

Mattor

Det finns även färdiga ängsmattor att köpa. De består av färdigetablerade växter, ett jordlager på 3-4 cm med en grund av kokosfiber och är ca 100x100 cm stora. För att uppnå bästa resultat ska marken vara fri från ogräs och så jämn som möjligt för att mattan ska få kontakt med underliggande mark. Efter utläggning vattnas mattorna noggrant.

Skötsel

Skötseln är avgörande för att ängen ska etablera sig eller misslyckas. Första året efter sådd blommar enbart de ettåriga arterna och sådden kan därför ibland se misslyckad ut. De följande åren kommer ängen successivt att sluta sig och de ettåriga arterna försvinna.

Den årliga skötseln av en äng består av tre obligatoriska moment: fagning, slåtter och höbärgning. Därutöver kan andra insatser behövas under året.

Fagning

Görs på våren, när vitsipporna blommar, och innebär att gammalt fjolårsgräs räfsas bort. Pinnar och grenar tas också bort. Detta görs för att ljuset ska komma ner till marken och örterna lättare ska kunna börja växa.

Förslåtter

Genom att slå oönskade arter som t.ex. hundkåx och tistlar under försommaren hindras de att sprida sina frön. Tänk på att slå så pass högt att ängsörterna inte skadas. Det slagna materialet tas omedelbart bort.

Slåtter

När örterna hunnit blomma och sätta frö slås ängen. Tidigast under andra halvan av juli till slutet på augusti. Exempel från utlandet talar om slåtter två gånger, men de svenska ängarna slås traditionellt en gång per år.

Höbärgning

Efter slåttern ska höet ligga kvar någon vecka och fröa av sig innan det tas bort. Lämnas höet kommer ängen med tiden att bli mer och mer näringsrik och gräset över.

Efterbete

Efterbete innebär traditionellt att betesdjur släpps ut som betar efter skörden. De betar efterväxten och deras tramp hjälper fröna att gro. Detta kan dock vara svårt att få till i urbana miljöer.

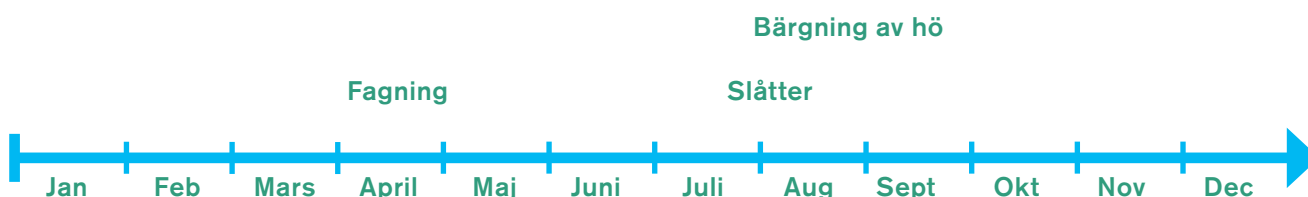
Röjning

Röjning av mindre träd och buskar för att minska igenväxning.

Restaureringsbränning

Restaureringebränning på vårvintern kan göras för att få bort gammal förna. Det är viktigt att bränna när det är fuktigt i marken och endast ytligt, annars skadas rötterna, frön och övervintrande insekter. I urbana miljöer kan detta vara svårt att utföra.

Skötseln under ett år:

Överst: slåtter med lie. Mitten: slåtter med slätterbalk.
Unders: En månad efter plantering.

REDSKAP OCH ARBETSSÄTT

Vid fagning används gärna en räfsa med ståltrådspinnar eller en gräsmatterivare.

Vid slåttern är det viktigt att använda skärande redskap, som lie eller slätterbalk. Det blir då skarpa snittytor som inte skadar växterna och gör att de torkar ut. Klipphöjden bör vara max 6-8 cm.

Ett något sämre alternativ är att använda trimmer/röjsåg med gräsklinga. Det är då viktigt att hålla klingan vass och ha högt motorvarv. Om gräsklipppet blir för litet grå det inte att samla ihop.

Ett ännu sämre alternativ, men bättre än att inte slå alls, är att använda trimmer med nylonsnöre. Tänk på att ha ett kantigt snöre, inte runt tvärsnitt, och högt motorvarv. Nylonsnören sliter av och trasar sönder strået och riskerar att växterna torkar ut.

Det allra sämsta är att inte slå alls. Då kommer ängen med tiden att bli mer näringsrik och de svagväxande örterna konkurreras ut.

KOMPETTERINGSSÅDD

En nysådd äng tar tid att gro och för att slippa bara jordtytor kan ettåriga örter blandas in i fröblandningen. Alternativt kompletteras ytan med pluggplantor. Efter något år ser man vilka örter som etablerat sig. Då kan en kompletteringssådd behöva göras för att bättra på vegetationen.

Kostnader

Vad kostar det att anlägga en äng? Och vad blir driftskostnaden?

Kostnaderna för anläggandet och driften av en äng beror av flera olika faktorer. Det är också viktigt att väga driftskostnaderna mot de värden som skapas.

ANLÄGGNINGSKOSTNADER

Kostnaderna nedan är exempel och gäller endast för materialet, ej för arbetet och eventuella transporter.

Sådd: ca 5kr/m² (frö mängd ca 3g/m²)

Plugg: ca 100kr/m² (10plugg/m²)

Matta: ca 350kr/m²

Perenner: ca 250-300kr/m² (10plantor/m²)

Buskar: ca 150-200kr/m² (2-3plantor/m²)

Ängsjord Hasselfors: 270kr/m³

Växtjord, typ B: 350-400kr/m³

Makadam, grus, sand: 270-400kr/m³

Pimpsten: ca 1000kr/m³

DRIFTSKOSTNADER

Det är svårt att uppge några exakta siffror för driften. Men väldigt förenklat ser det ut så här:

- Äng är billigare än klippt gräsmatta.
- Extensiv gräsyta är billigare än äng.
- Äng är billigare än perennyta.

En offentlig klippt gräsmatta klipps i genomsnitt 10ggr/år och ofta med bensindrivna redskap. En extensiv gräsmatta klipps kanske 1ggr/år. Ängen röjs, slåstras och höbärgas 1ggr/år. Det som kostar vid skötseln av en äng är eventuella inköp eller hyra för redskapen och arbetstiden. En perennyta ska rensas på ogräs, vattnas och ev klipps vissna delar bort på våren. Det är en yta som har många skötselinsatser under året, men som kan ge stora estetiska, biologiska och pedagogiska värden. En buskplanterad yta har färre skötselinsatser än en perennyta men ger inte lika stora estetiska värden som en perennyta eller äng.

Vid en jämförelse är därför den extensiva gräsytan allra billigast att sköta. En äng har däremot stora ekologiska, estetiska och pedagogiska värden som bör värderas högt, lägre driftskostnader än klippt gräsmatta, perenn- och buskytor samt lägre CO²-utsläpp än klippt gräsmatta. Ängen kan därför många gånger vara ett bra alternativ till både gräsmatta, perenn- och buskytor.

Överst: Normaläng.
Mitten: Extensiv gräsyta.
Underst: Klippt gräsmatta.

DEL 2 - Exempel

I följande avsnitt har vi samlat gode exempel på hur man kan anlägga och sköta ängsytor. Vi har i en enkät frågat kommuner, organisationer och statliga verk hur de gått till väga vid anläggandet, om deras erfarenheter och resultatet.

FOTOGRAF: PRATENSIS

BERGIANSKA TRÄDGÅRDEN

Bergianska trädgården anlades på sin nuvarande plats år 1885. Inom parken finns spridda gräsytor om totalt ca 5 500 kvm som under lång tid skötts som slåtterängar. År 2009 anlades en våtmark i trädgårdens södra del. Ängarna kring våtmarken är slåttermarker (ca 1000 kvm). Den södra sidans äng slåttas med maskin av Statens Fastighetsverk två gånger per år.

Platsen valdes framför allt för att återskapa våtmark i befintlig låglänt öppen mark i anslutning till trädgården. För ca 50 år sedan och tidigare användes området som plantskola. Innan dess, före 1865 då man sprängde Ålkistan, var detta en naturlig våtmark i kontakt med Brunnsviken. Vid anläggandet av våtmarken 2009 bestod platsen av en utdikad och näringsrik äng, och förutsättningarna för att anlägga en våtmark var därmed optimala. Arbetet med de intilliggande ängarna har varit mer utmanande.

ANLÄGGANDE

Undersökning av markförhållanden och schaktning mm ombesörjdes av Statens Fastighetsverk med Ramböll som entreprenör. Eftersom platsen ligger i anslutning till trädgården var växtmaterialet och jordmånen kända och arbetet med att förbättra förutsättningarna kunde anpassas utifrån det.

Delar av området var väldigt näringsrikt och hyste svårbekämpade ogräs som jättebjörnloka, vallört, parktolta mfl. Vid schaktningen togs så mycket jordstammar/rotstockar som möjligt bort och på några platser punktbesprutades med Roundup. En yta på ca 750 kvm schaktades djupare och där lades ett 30 cm tjockt lager av ny näringsfattig jord från Hasselfors.

Övriga torra ytor harvades under ett par säsonger för att få bort sten och ogräs innan ängsfrö såddes in. På en mindre del ca 2500 kvm lades ett 20-30 cm lager makadam 4-8 mm (motsvarande halkstopp) ut, med successiv påförelse av slåtterrester från de insådda ängarna – och denna yta har utvecklats till en ganska fin äng.

De ytor där näringsfattig jord påförts såddes med torrängsfrö från *Pratensis*, anpassad efter platsen. Växtlistor finns och ängen inventeras varje år. I de fuktiga delarna såddes *Pratensis* fuktängsblandning, också den med anpassat innehåll. En stor del av den tidigare vegetationen kom tillbaka, exempelvis ängskavle. I de fuktigare partierna lades också färdiga växtmattor med vattenväxter ut.

SKÖTSEL

Ängsytorna har inget skötselprogram, bara en gränsdragningslista mellan Statens Fastighetsverk och Bergianska trädgården. Bergianska slår den norra ängen av våtmarksområdet med slåtterbalk och om möjligt tas höet upp för hand, alternativt med harv och mindre lastmaskiner. Slåtter sker i juli eller augusti, och allt hö förs bort till tipp. På sikt ska höet ingå i Bergianska trädgårdens egen komposthantering. Statens Fastighetsverk ansvarar för skötseln av södra ängen, men Bergianska beställer arbetet; för närvarande sker slåtter två gånger per säsong med traktorburen slåtterbalk, slåttermaskin, dels strax efter midsommar och dels i augusti. Bonden som utför jobbet slår in höet i ensilagebalar.

KOSTNADER

Statens Fastighetsverk har ansvarat för kostnader för projektering och anläggning. Bergianska trädgården bekostade inköp av ny mager jord, växtmaterial samt personalkostnad för planeringsarbetet, totalt ca 300

000 sek. Driftkostnaden är svår att uppskatta då arbetet utförs av Bergianska trädgårdens eget arbetslag, som även bedriver annat arbete. Bergianska trädgårdens trädgårdsmästare menar att slåtter kostar hälften så mycket att sköta jämfört med klippt gräsmatta.

RESULTAT

Utvecklingen av det insådda växtmaterialet har varierat. Vissa arter har helt utgått medan andra har etablerat sig ordentligt, exempelvis höskallra. Även de spontant invandrade arterna varierar mycket i mängd år från år särskilt i de fuktiga partierna. På torrängarna har vissa arter etablerat sig fint exempelvis höskallra, vädtklint, röd- och svartkämpar och smörblomma. Huvudintrycket är att det blommar vackert före midsommar. I de fuktigare partierna finns återkommande problem med vass och kaveldun.

Projektet är lyckat med häckande fågel och inflytt av vattenorganismer. Det estetiska och biologiska värdet på platsen har höjts avsevärt. KTHs Naturens hus bedriver undervisning för skolklasser och använder våtmarken med ängar i undervisningen.

De kompetenser och parter som var inblandade i projektet var Bergianska trädgården (botanist och trädgårdsmästarkunskaper vid planering och skötsel), Statens Fastighetsverks (projektering och anläggande), samt Ramböll. I projektet ingick även kontakt med en referensgrupp bestående av biologer från Stockholms universitet och Naturhistoriska. Frågor om anläggning och skötsel diskuterades löpande med leverantörer som *Pratensis*, Veg tech och Hasselfors.

HELSINGBORGS KOMMUN

I Helsingborg har kommunen anlagt ängar på flera olika platser de senaste åren. Två exempel är Ättekulla, på en 330 m² stor yta, och Lundsgård på 5000 m². Platserna valdes med hänsyn till sitt sammanhang, deras ekologiska och hydrologiska förutsättningar och tillgången till fri yta. Platsernas förutsättningar kartlades med hänsyn till jordmån och ståndort.

ANLÄGGANDE

I fallet Lundsgård anlades ängen på öppen sand. Sanden lades i ett ca 20-30 cm tjockt lager över öppen matjord. Den sand som användes var gammal sand från sandlådor där materialet bytts ut, vilket görs löpande inom skötseln av stadens lekplatser.

I fallet Ättekulla banades översta 20 cm av för att få bort grässvål och matjord och komma ner till den sandiga jorden. Därefter harvades ytan innan sådd och plantering av pluggplantor.

Växtmaterialet anlades genom maskinell sådd med "Pratensis normaläng" och plantering av pluggplantor för att få snabb effekt.

SKÖTSEL

Ängarna har skötselprogram. Ytorna slåsträs en gång per år i slutet av juli – början av augusti. Slåtter sker med traktor med slåtterbalk. Slåttermaterialet får ligga och fröa några dagar och samlas upp senast två veckor efter det slagits. Stadsbyggnadsförvaltningen i Helsingborg ansvarar för skötselåtgärderna genom en entreprenör, i dagsläget Träd och Skog i Skåne.

KOSTNADER

Kostnaderna varierar mycket från plats till plats beroende på specifika förutsättningar. Ska massor köras bort eller köpas in blir det dyrt. Skattningen nedan är ganska lågt räknat och inkluderar inte exempelvis inköp av sandiga massor i de fall det behöver göras.

Projekteringskostnad: 5 kr/m²

Anläggningskostnad: 40 kr/m²

Driftkostnad: 1 kr/m² och år

Driftkostnaden är något högre i förhållande till klippt gräsmatta pga av uppsamling, samt eventuella tippavgifter i de fall lantbrukare ej tar emot uppsamlat material (för ängar i urban miljö kan materialet ej användas till foder).

RESULTAT

Ängen visar en till synes god etablering efter 2 år. Prästkrage och väddklint verkar ha fungerat bra. Ingen dokumenterad inventering har dock genomförts, endast okulärt och övergripande.

Ängarna har både estetiska och pedagogiska värden. Kommunen har inte mottagit några särskilda reaktioner från allmänheten, men inga klagomål är också en reaktion.

De parter som varit inblandade i projektet är kommunen och förvaltaren.

VÄXJÖ KOMMUN

Biparadiset i Bokhultets naturreservat, ca 1,4 ha, anlades 2010. Platsen för projektet utgjordes av en grusplan för övningskörning mitt i reservatet som angränsade till artrika betesmarker med hotade arter av fjärilar och solitära bin.

Fjärilskullarna vid Lillestadsskolan, ca 1,2 ha, anlades 2016. Området bestod av ett nedlagt igenväxande grustag där vissa intressanta bin noterats.

Platserna valdes med hänsyn till sitt sammanhang, deras ekologiska och hydrologiska förutsättningar och tillgången till friyta. Platsernas förutsättningar undersöktes genom kontroll på plats. En del förutsättningar var redan kända.

ANLÄGGANDE

Biparadiset anlades genom att krossgruset som låg på toppen togs bort och morän och mager jord påfördes. Kullar, ryggar och åsar skapades. Kommunen deltog vid jordurval och jordblandning.

För Fjärilskullarna schaktades den översta matjorden ihop till högar som sedan täcktes av det magra sandiga materialet som fanns under. Dock blev det ett visst genomslag av kvickrot på högarnas toppar.

Växtmaterialet anlades genom sådd med fröer och pluggplanter från Pratensis. Något anpassade standardfröblandning lämpad för underlaget.

SKÖTSEL

Ej svar.

KOSTNADER

Ej svar.

RESULTAT

Ej svar.

LINKÖPINGS KOMMUN

I Linköping har kommunen anlagt olika typer av ängsmark på ett antal platser inom kommunens naturreservat. Storleken på ängsyrtorna skiftar beroende på syfte och förutsättningar; mellan 2 – 100 000 kvm. Åtgärderna har främst handlat om kvalitetsstärkande insatser inom skyddade områden. Kommunen har haft olika mål med olika områden t.ex. skapa slättermark som gynnar häckning av kornknarr och vaktel, återskapa traditionell markskötsel och på sikt gynna en örtrik flora samt skapa pollenstationer för gaddsteklar och fjärilar. På vissa platser har åkervall lagts om till ängsskötsel med viss insädd av hävdgynnad flora. Platsens förutsättningar undersöktes genom inventering av markfloran.

ANLÄGGANDE

Ängarna har anlagts på olika sätt. I vissa fall har bara omläggning till ängsskötsel med efterbete gjorts. Initial vårbränning har genomförts på några ytor. I andra fall har matjorden schaktats bort och mager anläggningsjord eller natursand (mindre områden) eller sand med eller utan kalkinblandning påförts. Växtmaterialet har anlagts med Pratensis fröblandningar och pluggplanter, samt egna pluggplanter i mindre skala.

SKÖTSEL

Stora ytor som varit plöjda slås med konventionella traktburna slaghackar med rundbalspress samt efterbetas. Mindre ytor slås med lie eller motormanuell slätterbalk och räfsas ihop. Flera ängar naturvårdsbränns tidig vår. Vi tillämpar även sent betespåsläpp som enda skötselmetoden. Skötseln görs av våra djurhållare och betesentreprenörer.

Huvuddelen av det slåttade materialet används som djurfoder. I vissa fall använts det slåttade materialet även som råvara för produktion av anläggningsjord (kompostering). Vi har också några "snokkomposter" som tillförs slåttat material. Vi slåttar som tidigast 1 aug. Vissa ängar som tidigast 1 sep.

KOSTNADER

Projekteringskostnad: 0 kr/m²

Anläggningskostnad 0–2 000 m²

Driftkostnad (slätter, samt upptagning av slåttat material en gång/år): 4 500 kr/ha samma pris som för "normalskötsel kommunal gräsyta som klipps 10 ggr/år".

Områden som måste skötas med lieslätter/motormanuel slätterbalk, räfsning, och hässjning ger en ökad kostnad med 2 – 4 ggr.

RESULTAT

Med konsekvent skötsel har en tydlig avmagring skett på de flesta ytor och andelen blommande örter är ökande. I vissa fuktiga ytor har det varit svårt att få bukt med vecketåg och annan oönskad vegetation. Insatserna har främst haft ett ekologiskt syfte för att gynna blommande örter och alla deras följarter bland fåglar, gaddsteklar och fjärilar. Ängarna gynnar mängder av arter inom dessa artgrupper.

De parter som varit inblandade i projektet är Teknik- och samhällsbyggnadskontoret, ideella föreningar (för insamling av fröer och odling av pluggplanter), förvaltare av naturreservat, samt brukare i form av djurhållare och naturentreprenörer.

NYBRO KOMMUN

I Nybro har kommunen anlagt ängar på flera olika platser under senare år, både i stadens centrala delar, samhällen och naturområden.

- Äng - Ettårig: 3449 m², centralt Nybro stad, 2012, 2016.
- Äng - Flerårig: 6452 m², centralt och samhällen, 2012, 2013, 2015- 2016.
- Äng - Natur: 28331 m², tidigare hävd.

Platserna valdes utifrån läge, tillgång till friyta, ekologiska och hydrogeologiska förutsättningar: En ny park i ett tidigare bangårdsområde – tidigare park (LONA projekt med pollinering i centrala Nybro 2015 - 2016), ett område med intilliggande drumlinier längs Nybro åsen sträckning (med sank strandängar, sjöar och bäckar), samt torra, kuperade solbelysta marker och sandiga marker varvat med översvämningsområdet.

Platsernas förutsättningar kartlades genom inventering av jordmån, vegetation och ståndort.

ANLÄGGANDE

Växtbädden förbereddes med sand 0-8 mm, sandig jordblandning, mekanisk bearbetning, och avlägsnande av befintlig vegetation. Växtmaterialet anlades genom sådd pluggplantor, krukodlat (11 cc och större), från olika lokala och nationella leverantörer.

SKÖTSEL

Slätter sker med slätterbalk 1 - 2 ggr/ år, slättermaterialet komposteras och utförs i egen regi.

KOSTNADER

Ej svar

RESULTAT

Resultatet har varit mycket bra men också skiftande. Frösorarter med lokal proveniens och pluggplantor av rödfibbla har fungerat bra, fleråriga solrosor har fungerat sämre. Ytor som legat utan vegetationstäckning under hösten och vintern har haft problem med att närliggande bestånd av äldre träd som al, alm och ask, har fröt av sig.

Ettåriga ängsytor har gett ett toppresultat 2013 och 2016, övriga ytor håller jämn kvalitet men blommar inte lika länge och intensivt. Inventering av entomolog 2016 har visat på en markant ökning av rödlistade och hotade steklar, bikupor med honungsbin har gett ökad avkastning av lokal producerad honung i anslutning till ängarna.

De pedagogiska värdena har varit stora med guidade vandringar med skolklasser och allmänhet, utställningar och temabufféer i skolbespisingar och matsal för äldreboende och kommunanställda, utställning på salutorget, föredrag för olika föreningar, planer och växtlistor för de olika projekten finns på kommunens hemsida för inspiration.

Ängen har fått utmärkelser från FSS - årets utmärkelse -stadsträdgårdsmästares kommunpris 2015 och två nomineringar och ett pris från Elmia park Inspira - Årets park Badhusparken 2015-2016, artiklar i media som Arkitekten, Utemiljö m.m., Radio- och tv-sändningar, positiva insändare från allmänheten och besök av andra kommuner.

Projektet har involverat många olika kompetenser och parter; först och främst kommunen genom stadsträdgårdsmästare, landskapsarkitekt, park- och anläggningsarbetare, gatuchef, naturvårdshandläggare, projekt- och mätningenjör,

men också Movium, SLU, Nybroortens biodlarförening, entomolog och biolog för inventering, förvaltare genom Stadsmiljöenheten, allmänhet och Länsstyrelsen - LONA projekt.

TÄBY KOMMUN

Fjätursängen ligger i Täby kommun och anlades år 2014 som kompensationsåtgärd i projektet Svenska kraftnäts City link. Den anlagda ytan äng är 6 315 m². På 600 m² genomfördes även jordförbättrande insatser. Åtgärderna genomfördes i samband med att Svenska kraftnät grävde ned en kraftledning i en av Täby kommuns artrikaste ängsmarker.

Återställandet av Fjätursängen är en kompensationsåtgärd på en redan artrik befintlig äng och valdes således inte ut av någon annan anledning. Återställande av ängen skedde både genom sådd av ängsfrön och genom att anlägga en ny yta. Den lilla ytan valdes ut då den låg i ett soligt läge och angränsade till en brynmiljö med torrare förhållanden för att sedan övergå till en yta med friska markförhållanden. Fjätursängen ligger vid sjön Fjäturens södra del och är omgiven av barrskog, ängsmarken har lång kontinuitet och flera fornlämningar från järnålder finns i området.

Platsens förutsättningar kartlades genom inventeringar av ängsfloran, tidigare framtagna MKB, och flertalet fältbesök. I den genomförda MKB:n fanns en övergripande undersökning av områdets naturvärden, och inventeringar av ängsfloran hade genomförts under 2011, 2012. Ängsmarken hade goda ekologiska förutsättningar och hyste flera hävdgynnade arter som nattviol, jungfrulin, rödtoppa, vanlig ögontröst, ängsskallra, rödklint, kamäxing och ängsvädd. Genom ängsmarken rinner en bäck som förbinder två sjöar med varandra (Mörtsjön och Fjäturen). Längst bäcken växer klibbal, lindar och hassellundar. Jordmånen undersöktes övergripande via SGUs jordartskartor och genom kontakt med Örjan Ståhl (forskar på skelettjordar).

I övrigt genomfördes många besök i fält med exploatörer och entreprenörer för att diskutera platsens förutsättningar, vad som var tekniskt möjligt att genomföra och se till att det genomfördes korrekt: Studiebesök på Skansen med Mats Hellqvist och Ivo Gouweleeuw – där de berättade om tekniken de använt för att skapa sina ängsmarker. Möten med Bo Eknert från institutionen för naturgeografi på Stockholms universitet hjälpte till att utveckla och analysera möjliga åtgärder och tekniker.

ANLÄGGANDE

Jordförbättrande åtgärder genomfördes på en yta av 600 m². Eftersom befintlig jord bestod av lera kunde inte sand blandas in då jorden riskerar att bli hård som cement. Därför bestämdes att sandinblandad jord skulle köpas in och det övre jordmånslagret tas bort och ersättas med sandjord istället. De översta 10 cm avbanades och 78 ton sandblandad jord typ B från Hasselfors garden lades ut. Grävmaskinen fick inte väga mer 2,5 ton eftersom man annars riskerar att kompaktera marken.

Jordlagret skrapades bort i juni, och i juli lades den sandblandade jorden ut. Sådden försenades fram till september, vilket resulterade i att ettåriga ogräs som brunskära och åkerpilört hann etablera sig. Ogräsen harvades ned innan de hunnit sätta frö. De exploaterade områdena av ängen harvades med traktor och sedan såddes en specialblandning av ängsfrön från Pratensis in med häst och vagn. På de exploaterade ytorna har inga etableringar skett av ettåriga ogräs. Området har följts upp varje säsong och hösten 2015 gjordes en till stödsådd i ytan med de jordförbättrande åtgärderna. Då såddes fröna för hand och en representant från den lokala naturskyddsföreningen bistod kommunen i genomförandet.

Jorden som blev över från det bortskrapade området användes till de exploaterade ytorna och lades överst för att kompensera att det ursprungliga matjordskiktet inte sparats intakt.

Området harvades med traktor och sedan har häst och vagn använts för utsädd. Hela ängsmarken slås varje år i augusti med slätterbalk.

På de större exploaterade ytorna avlägsnades den befintliga vegetationen då kraftledningskabeln grävdes ned ett par meter under marken. Jorden lades upp på en gammal tipp och sparades för att läggas över kabeln. Den specialbeställda sandblandade jorden lades också upp tillfälligt ungefär en månad på den gamla tippen.

På grund av en stor areal valdes sådd med Pratensis fröblandning. De kunde även göra ändringar i sin fröblandning efter önskemål och klarade av att leverera 33kg ängsfrö. Fröblandningen var Normaläng 101 från Pratensis, där höskallra byttes mot ängsskallra. Denna blandning valdes dels för att den överensstämde med de arter som redan växte på ängsmarken liksom de friska markförhållandena på platsen. Eftersom projektet med återställningen av marken försenades till september kunde vi inte ta tillvara den oexploaterade ängsmarkens hö för insädd.

SKÖTSEL

Ängen slås en gång per tidigast i början av augusti med slätterbalk. Höet får ligga i minst två dagar och fröa av sig innan det samlas upp i balar med traktor. Driftenheten för Park- och stadsmiljöenheten på Täby kommun ansvarar för skötseln. Entreprenören Naturskog sköter slagningen och bortforslingen.

KOSTNADER

Budgeten för att återställa ängsmarken var 100 000kr men slutade

på 120 000kr, vilket täckte inköp av 33kg ängsfrö, sandblandad jord, borttagning av jord med traktor, harvning med traktor och utsådd med häst.

Driftkostnad (slätterbalk): ca 3 ggr högre än för gräsklippning. (6000kr per ha, alltså 13 200kr. Gräsklippning kostar 2 500kr per ha vilket skulle motsvara 5 500kr).

RESULTAT

När en ängsmark etableras med frösådd så kommer det att se glest ut det första året eftersom blomningen inte kommer igång förens det andra året. Det första året 2015 såg växtligheten gles ut på de exploaterade ytorna men sommaren 2016 hade vegetationen kommit tillbaka. Innan fanns problem med kvävegynnade arter som älggräs och hundäxing som nu minskat efter exploateringen och nyinsådden. Däremot är det svårt att säga hur mycket av den nuvarande vegetationen som har vandrat in på egen hand. Vår erfarenhet är att gräset har etablerat sig bäst i fröblandningen men örter som ängsskallra och ängsvädd har observerats. Det har bara gått två år så det är svårt att säga hur den hävdgynnade floran kommer att stå sig i framtiden men resultaten från 2016 är positiva då det växer mer hävdgynnade arter än tidigare.

På ytan med de jordförbättrade åtgärderna har resultaten varit mindre bra. Vegetationen har slutit sig sämre trots stödutsådd 2015 och även här dominerar gräsarterna. Det finns ett större inslag av kvävegynnade arter runt omkring ytan vilket märks då dessa arter vandrar in.

Ängsskallran kom redan första året och gräsfröerna har etablerat sig bra. Slätterfibblan har varit svårare att observera.

Anledningen till att den jordförbättrade ytan inte fungerat så bra kan bero på att endast 10 cm jord

avbanades, vilket troligtvis är alldeles för lite. Vid anläggande av ängar på Skansen har man tagit bort minst 30 cm av det övre jordtäcket och fyllt på med en jordblandning av hälften mager anläggningsjord och hälften rörgravsgrus (naturgrus) med en kornstorlek på 0-8mm. Det kan även vara fördelaktigt att lägga en fiberduk innan jorden läggs på för att förhindra att oönskade arter kommer upp från den underliggande fröbanken. Något som också kan ha påverkat var att man var tvungen att harva ned de etablerade ogräsarterna och jorden kan då ha blandats med leran vilket kan ha gjort marken hårdare. Det är dock för tidigt att utläsa säkra resultat och kommunen kommer att fortsätta att observera ytorna varje säsong och se hur vegetationen utvecklar sig.

De ekologiska värdena har stärkts; på ängens östra sida har floran utvecklats med mer hävdgynnade arter. Första året (2015) tyckte många besökare att det såg glest ut och reagerade på de många jordblottorna. År 2016 har fler varit positiva då vegetationen slutit sig igen och blommande örter kommit tillbaka. Ett tips är att sätta upp informationsskyltar och informera allmänheten så de förstår varför insatser görs. Täby kommun satte upp flera informationsskyltar och de nysådda områdena respekterades.

De parter som varit inblandade i projektet är Park- och stadsmiljöenheten på Täby kommun, Täby fastighets AB, Stockholms universitet, Naturskyddsföreningen Täby och Sollentunas kretsar, Svenska kraftnät, Sveab, Täby kommun, Länsstyrelsen Stockholms län, Naturskog, Hans Sidbäck (har företag med hästkörning), Örjan Ståhl (forskare på skelettjordar) och Pratensis ab.

TRAFIKVERKET

Trafikverket har anlagt olika stora ytor i olika vägsituationer, exempelvis:

1. Väg O168 Kungälv. Nyskapad artrik vägkant vid ombyggnad. P.g.a. skalgrus i marken valdes ängsblommor som är kalgynnade. Vägkant till Väg/GC-väg. Se Pm. Sträckan är ca 500 m lång och 5-10m bred.

2. Väg O190. Rondell ca x m2. Nybyggd rondell. Istället för vanlig valdes äng.

3.Väg O156. Sandvadskrysset. Sidområde till nybyggd busshållplats.

4. Väg E6 Mellbystrands trafikplats. Rövning av skog på sandig mark mellan motorväg och rampvägar skapade möjligheter att så in ängsfröer.

5. Väg N117 Kattarpsslänterna. Sydvända slänter. Försök med olika underlag och kombinationer.

5. Stora Viken (Göta älv). Återställning av f.d. deponiområde. Blandning av sand och kalkpartiklar. Ca x ha.

I allmänhet handlar det om nyanläggnings- eller ombyggnadssituation i vägprojekt. Platserna har oftast valts utifrån gynnsamma markförutsättningar (sand, gruset) och solexponering. Alternativt har magert sandigt material tillförts (rondeller). Inga av platserna är dock urbana miljöer. Inventering av flora, insektsvärden, jordmån, vegetation samt solexponering.

ANLÄGGANDE

Avlägsnande av befintlig vegetation har genomförts vid restaurering av befintliga artrika vägkanter med

vikande blomrikedom. Bortskrapning av grässvål för att komma ner till underliggande mineraljord är ofta väldigt effektivt. Det är vitalt att förnygra successionerna och ta bort gräskonkurrens.

Mats Lindqvist, ekolog på Trafikverket, har under senare år enbart köpt material från Pratensis eftersom de har garanterat svenska provinenser. Pratensis normallistor är en bra utgångspunkt som man själv kan kombinera om. Andra leverantörer har en viss inblandning av utländskt frömaterial, även om det inte syns så tydligt.

SKÖTSEL

Trafikverket tar vanligtvis fram Skötselbeskrivningar för konstruerade artrika miljöer (se bilaga).

Den slåttermetod som används är normala vägslåttmaskiner (ibland kombinerat med upptag vilket är ett problem) 1 gång per år, sent på säsongen så att växterna hinner fröa av sig och insekterna ska kunna utnyttja växterna så länge som möjligt. Slåttermaterialet tas om hand av entreprenör eller får ligga kvar. Försök har genomförts med sugande maskin för över 10 år sedan för användning till rötning, metangas etc.

Trafikverket ansvarar för skötselåtgärderna genom en upphandlad skötselentreprenör. All vägskötsel är upphandlad i områdesvisa driftkontrakt, vilket gör att specialentreprenader med grön kompetens är relativt ovanliga.

KOSTNADER

I fallet med Trafikverkets ängsytor är kostnaden för projektering, anläggning och drift inte märkbart dyrare. Trafikverket slår endast sina sidområden en gång per år vilket innebär samma kostnad oavsett typ av gräs- eller ängsmark.

RESULTAT

Vilka arter som fungerar varierar. Genom att använda en kombination av frösådd och plantering av nyckelarter via örtpluggplanter kan man bättre säkra de viktiga arterna. Vissa fröblandningar innehåller arter som dominerar första året så kallade "åkerogräsörter", för att sedan ersättas av andra arter i fröblandningen. Man bör alltid räkna med kontroll av oönskad vegetation under de första åren.

Att det inte gått som planerat har oftast handlat om fel jord och markförutsättningar, fel tidpunkt för sådd (vilket ofta händer i stora entreprenader). Även okunskap hos entreprenörer, dålig byggleddning och felaktig projektering innebär risker.

Generellt sett har resultatet blivit bra med fin blomrikedom (ibland efter lite påbättring). Men det krävs att de kritiska punkterna i processen övervakas – jord och mark är nyckelfaktorer. Blomrika vägkanter har stora estetiska värden, och ibland hör allmänheten av sig. Även de ekologiska värdena är märkbara, med mycket insekter som fjärilar, humlor, vildbin och blomflugor. Vägmiljöerna kan normalt sett inte nyttjas av allmänheten. Dock har den otroligt blomrika vägkanten på O168 använts till blomlockning (särskilt inför studenten).

Trafikverket har ett projekt www.triekol.se (Trafikverkets forskningsprogram om transportinfrastrukturens inverkan på biologisk mångfald och landskapsekologi) som innehåller mycket matnyttigt. Där finns bland annat forskare från SLU med.

De parter som vanligtvis är inblandade i projekten är byggleddare, entreprenör och Trafikverkets egna projektledare, miljöspecialister samt konsultorganisationen (med projektörer m fl). Ett problem är att branschen rent allmänt inte har bra kunskap om naturmiljö och gröna värden.

Bilaga 1

Frågeformulär

Att anlägga artrika ängsmarker - frågeformulär

Vi arbetar med att sammanställa material om hur man på ett resurs-effektivt sätt anlägger och förvaltar artrika ängsmarker. I första hand på störd mark, i urbana sammanhang. Som underlag för arbetet sammanställer vi erfarenheter från dig som på något sätt arbetat med att skapa eller förvalta denna typ av parkmark. Vi är mycket tacksamma för att få ta del av era erfarenheter. Stort tack på förhand!

Planering och anläggande

Fråga 1. Hur stor är den anlagda ängsytan i kvm, var ligger den och vilket år anlades den?

Fråga 2. Hur valdes platsen för den anlagda ängen?

- Sammanhang/omgivning exempelvis park, stadsmiljö, naturmark etc?
- Ekologiska förutsättningar?
- Hydrogeologiska förutsättningar?
- Tillgång till friyta?

Fråga 3. Hur undersöktes och kartlades platsens förutsättningar?

- Jordmån?
- Vegetation?
- Ståndort (lokalklimat)?
- Annat?

Fråga 4. Vilka förberedelser gjordes för växtbädden?

- Byte av jord? Om ja, hur föreskrevs jordmaterialet och vilka uppföljningsmöjligheter har använts?
- Mekanisk bearbetning, till exempel genom harvning, plöjning, slaghack etc?
- Avlägsnande av befintlig vegetation genom exempelvis täckning eller bortforsling?

Fråga 5. Vilken anläggningsmetod användes för växtmaterialet?

- Om färdig förodlad ängsmatta användes? Föreskrevs växtmaterialet eller valdes en färdig produkt? Vilket fabrikt/leverantör användes?
- Om sådd, hur valdes och införskaffades frömaterial? Finns växtlistor?
- Tillvaratagen slätter eller annat?

Skötsel

Fråga 6. Finns skötselprogram och i så fall vad ingår i det?

- Vilken slättermetod används, vilka maskiner?
- Tidpunkt och frekvens för skötselåtgärder?
- Hur hanteras slättermaterialet?
- Vem ansvarar för skötselåtgärdena?

Kostnader

Fråga 7. Känner du till kostnaderna för projektet?

- Projekteringskostnaden per kvm?
- Anläggningskostnaden per kvm?
- Driftkostnad per kvm och år?
- Hur förhåller sig driftkostnaden jämfört med klippt gräsmatta?

Resultat

Fråga 8. Hur har växtsamhället utvecklats över tid?

- Har ängen etablerats som planerat eller har oönskade arter tagit över?
- Vilka arter har fungerat bra?
- Vilka arter har fungerat mindre bra?
- Vet ni något om varför det inte gått som planerat?

Fråga 9. Hur har resultatet blivit? - Estetiska värden?

- Ekologiska värden (även fauna)?
- Pedagogiska värden?
- Hur har ängen tagits emot och använts?

Samverkan

Fråga 10. Vilka kompetenser och parter var inblandade i planering, projektering, anläggande och skötsel?

- Kommunala förvaltningar?
- Universitet, högskolor?
- Ideella föreningar?
- Teknikområden?
- Förvaltare?
- Brukare?
- Annat?

Bilaga 2

Referenslista

- Pratensis AB, "Anläggning av ängar", hemsidan
- Vegtech AB, hemsidan
- LAWN-projektet, www.slu.se/lawn
- Biodiverse, Centrum för biologisk mångfald, nr 2 2015
- Grönatakhandboken, www.gronatakhandboken.se
- Hasselfors, hemsidan
- Jordkokboken
- Slå ett slag för ängen, Länsstyrelsen Stockholm, <http://www.lansstyrelsen.se/Stockholm/Sv/publikationer/2015/Pages/sla-ett-slag-for-angen.aspx>
- Persson & Smith 2014. Biologisk mångfald i urbana miljöer – förutsättningar, fördelar och förvaltning. CEC Syntes Nr 02. Centrum för miljö- och klimatforskning, Lunds universitet
- "Att anlägga en äng", Bi-lagan nr 1 mars 2005, Nationellt centrum för biologi och bioteknik

ENKÄTSVAR

- Bergianska trädgården, Gunvor Larsson
- Helsingborgs kommun, Linda Hellberg
- Växjö kommun, Martin Unell
- Linköping kommun, Anders Jörneskog
- Nybro kommun, Tomas Bergström
- Täby kommun, Yolanda Karlsson
- Trafikverket, Mats Lindqvist

PRATA MED OSS!

white.se
@whitearkitektur

white

Kontaktperson
Miljöavdelningen
Johanna Ragnarsson
010-224 15 97

Eslövs kommun
Miljö- och Samhällsbyggnad
(miljo.och.samhallsbyggnad@eslov.se)

Statligt bidrag till det lokala naturvårdsprojektet "Blommor och bin i Eslöv" i Eslövs kommun

Beslut

Länsstyrelsen beslutar, med stöd av 1 § förordning (2003:598) om statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt, att bevilja statligt bidrag med max 50 %, dock högst 410 000 kronor, till det lokala naturvårdsprojektet "Blommor och bin i Eslöv".

För beslutet gäller följande villkor:

1. Bidraget får enbart användas för de åtgärder som anges i detta beslut.
2. De resultat som finns beskrivna i detta beslut ska uppnås för att sökanden ska få rätt till hela bidraget.

Åtgärd	Kategori	Resultat
1	1- Kunskapsuppbyggnad	En genomförd sammanställning av redan insamlad inventeringsdata och artobservationer. En sammanställning och identifiering av intressanta ytor för vidare inventering.
2	1- Kunskapsuppbyggnad	Inventering av bin och fjärilar på grönytor och värdekärnor i Eslöv och Flyinge. Inventeringen ska resultera i en rapport.
3	1- Kunskapsuppbyggnad	Inventering av kommunala grönytor och utvärdering av förutsättningarna för omställning till äng. Inventeringen ska resultera i ett GIS-skikt.
4	1- Kunskapsuppbyggnad	Analys av insamlad data (åtg 1-3) samt befintligt kartmaterial (ex. jordartskarta) för att identifiera lämpliga ytor för olika typer av åtgärder för att öka mängden blommande örter.
5	4 -Vård och förvaltning	Genomförda åtgärder på en hektar av kommunens ytor för att gynna vilda pollinatörer; Omställning till

		stadsäng av minst tre kommunala grönytor (minst 2400 m ²) samt omställning av skötselregim på minst sju grönytor. Informationsskyltar för allmänheten sätts upp vid åtgärdade ytor.
6	6 - Information	Samarbete och aktiviteter med minst tre grupper med barn och pedagoger. Aktiviteter kan vara t ex att bygga stekelhotell, mulmholkar och anlägga ängsmark.
7	6 - Information	En genomförd utvärdering (av allmänhetens åsikter om utförda åtgärder samt av samarbetet med deltagande pedagoger)
8	2- Framtagande av underlag	En framtagen plan för vidare åtgärder på grönytor i Eslöv och Flyinge, presenterad som en rapport.
9	6- Information	En genomförd informationsinsats för allmänheten (exempelvis föreläsning, kurs i att slå med lie).

3. En verksamhetsrapport ska inrapporteras i LONA-registret och besked om rapportering ska lämnas in till Länsstyrelsen **senast den 1 mars** varje år.
4. Foto eller annan bild som presenterar projektet ska läggas in som bilaga i LONA-registret, senast i samband med första redovisningen.
5. Projektet ska vara genomfört senast den 31 december 2024. Efter godkännande av Länsstyrelsen kan projektet förlängas upp till fyra år från startdatum.
6. En slutrapport ska inrapporteras i LONA-registret och en påskriften utskrift ska lämnas in till Länsstyrelsen **senast tre månader** efter det att projektet är genomfört.
7. Vid marknadsföring och information om projektet samt i alla dokument som framställs inom projektet ska LONA-finansiering tydligt redovisas, antingen med texten ”Statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt medfinansierar genomförandet av detta projekt” eller med Naturvårdsverkets symbol ”LONA”. Detta gäller för böcker, rapporter, broschyrer, informationstavlor, pressmeddelanden, hemsidor m.m.
8. Förändringar i projektet ska godkännas av Länsstyrelsen. Anmälan ska ske i god tid. Om projektet inte kan fullföljas ska Länsstyrelsen underrättas omgående.
9. Åtgärder i kategori 4–6 som kan definieras geografiskt ska fotodokumenteras före och efter genomförd åtgärd. Fotografier som visar att åtgärderna har genomförts ska medfölja slutrapporten för projektet.

10. Faktiska utgifter samt kostnader för arbetstid (både kommunal, ideell eller annan) ska kunna verifieras på begäran av Länsstyrelsen.
11. Artfynd som görs i samband med inventeringar ska läggas in på artportalen (www.artportalen.se).
12. Det är inte tillåtet att plantera eller så in arter som har potential att bli invasiva, se Artdatabankens lista för riskklassade arter.
13. Informationsmaterial som tas fram inom projektet ska vara tillgängligt på kommunens hemsida.

Beskrivning av ärendet

Eslövs kommun har den 30 november 2020 ansökt om bidrag om 410 000 kronor för att skapa bättre förutsättningar för vilda pollinatörer. De kommer bland annat inventera bin och fjärilar på grönytor och värdekärnor i Eslöv och Flyinge, ställa om grönytor till stadsäng, arbeta med skolor/förskolor och ta fram en plan för fortsatta insatser.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen anser att projektet uppfyller kraven enligt förordningen (2003:598) om statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt. Projektet syftar till att gynna vilda pollinatörer. Projektet bidrar därmed till att uppfylla miljö kvalitetsmålen "Ett rikt växt och djurliv".

Länsstyrelsen gör bedömningen att projektets totalkostnad är motiverad ur naturvårdssynpunkt. Projektet är angeläget att genomföra då man tar ett helhetsgrepp över tätortens grönytor och optimerar möjligheterna att gynna vilda pollinatörer även efter projektets slut.

Ekonomi

75 % av bidraget utbetalas i samband med detta beslut, resterande 25 % kan utbetalas efter att projektet har avslutats och slutrapporterats till Länsstyrelsen. Länsstyrelsen kommer att besluta om bidragets slutliga storlek när slutrapporten har lämnats in.

2020	Efter slutrapportering
307 500 kr	102 500 kr

Länsstyrelsen kan kräva att de utbetalade bidragen helt eller delvis återbetalas enligt 12 § förordningen (2003:598) om statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt.

Kommunen är rättsligt och ekonomiskt ansvarig inför Länsstyrelsen för genomförande och redovisning av projektet. Det är därför av stor vikt att skriftliga avtal upprättas mellan kommunen och genomförande aktörer för de enskilda åtgärderna.

Övriga upplysningar

Enligt 14 § förordningen (2003:598) om statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt får detta beslut inte överklagas.

Detta beslut befriar inte kommunen från skyldigheten att söka de tillstånd eller föra de samråd som kan krävas enligt annan lagstiftning.

Besök gärna länsstyrelsens webbplats för mer information

www.lansstyrelsen.se/skane/lona.

Mer information och bra länkar finns på Naturvårdsverkets webbplats

www.naturvardsverket.se/lona.

Mer information om pollineringsatsningen:

<https://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Pollinering/>

LONA-registret finns på <http://lona.naturvardsverket.se/>.

Detta beslut har fattats av enhetschef Cecilia Backe. I den slutliga handläggningen har även deltagit miljöhandläggare Johanna Ragnarsson, föredragande.

Cecilia Backe

Johanna Ragnarsson

Beslutet har signerats elektroniskt och har därför ingen underskrift.

**Reviderat förslag till trafikstrategi för Eslövs
kommun (Trast)**

7

MOS.2021.1058

2022-03-15

Kristina Jönsson

+4641362045

kristina.jonsson2@eslov.se

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

Trast - Trafikstrategi för Eslövs kommun - efter remittering

Ärendebeskrivning

För att nå det politiska inriktningsmålet ”en välutbyggd infrastruktur med goda kommunikationer” har miljö- och samhällsbyggnadsnämnden gett förvaltningen i uppdrag att ta fram en trafikstrategi och en trafikplan. Arbetet med trafikstrategin blev klar i november 2021 och den 15 december beslutade miljö- och samhällsbyggnadsnämnden, § 224, att skicka den framtagna trafikstrategin för Eslövs kommun på remiss till kommunens samtliga nämnder med flera enligt sändlista. Svar skulle vara inkomna senast den 4 mars 2022.

Det kom till Miljö och Samhällsbyggnads kännedom den 24 februari 2022 att vissa vägföreningar, byalag samt byföreningar inte hade fått ta del av det utskick som gjordes i samband med miljö- och samhällsbyggnadsnämndens beslut den 15 december 2021. Nytt utskick av relevanta dokument gjordes därför den 28 februari 2022 till samtliga vägföreningar, byalag och byföreningar, med en förlängd svarstid till den 11 mars 2022.

Inkomna synpunkter har nu behandlats och en redogörelse av remissvar har sammanställts, se bilaga ”Redogörelse av remissvar gällande Eslöv trafikstrategi 2035”. En del av de inkomna synpunkterna har arbetats in i Eslöv trafikstrategi 2035 med hjälp av konsultföretaget Afry, se bilaga ”Eslöv trafikstrategi 2035 - reviderad version”. Den reviderade versionen av trafikstrategin kommer nu att skickas vidare till kommunstyrelsen och därefter kommunfullmäktige för antagande.

Beslutsunderlag

- Miljö- och samhällsbyggnadsnämndens beslut § 224, 2021 Trast – trafikstrategi i Eslövs kommun
- Sändlista
- Redogörelse av remissvar gällande Eslöv trafikstrategi 2035
- Eslöv trafikstrategi 2035 – reviderad version

Beredning

Remissförfarande

Remissversionen av Eslöv trafikstrategi 2035 skickades ut på delgivning i december månad 2021 till de kommunala nämnderna, angränsande kommuner, vägföreningar, byalag, byföreningar samt andra intresseföreningar och grupper. Totalt har 18 yttranden inkommit, varav 14 stycken var med erinran. Inkomna yttranden har sammanställts i en redogörelse, där samtliga yttranden med erinran har besvarats.

Sammanfattning av synpunkter

Utifrån de synpunkter som inkommit uppfattar Miljö och Samhällsbyggnad att kommunens nämnder generellt ställer sig positiva till förslaget. Barn- och familjenämnden samt gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har tagit upp vilka delmål som mest berör deras verksamhetsområde samt föreslagit på vilka platser strategierna är tillämpbara. Platts specifika åtgärder behandlas dock inte i trafikstrategin, utan i den kommande trafikplanen. För att uppnå delmålen har det också föreslagits att fler strategier behöver tillämpas än de redan angivna, t.ex. olika former av trafikregleringar. Åtgärder av denna typ inkluderas och utförs inom den dagliga driften som avdelningen Gata, trafik och park arbetar med på den allmänna platsmarken. Trafikregleringar och andra typer av driftåtgärder ingår därmed inte som platts specifika åtgärder/projekt i trafikplanen. Trafikregleringar eller andra typer av trafikrelaterade lösningar på kvartersmark ansvarar respektive fastighetsägare för.

Kultur- och fritidsnämnden nämner i sitt yttrande att det finns beröringspunkter mellan remitterat förslag och den fritidspolitiska strategin som är under framtagande, varför det görs en hänvisning till trafikstrategin i den fritidspolitiska strategin. Hänvisningen skulle kunna ske omvänt också, för att sammankoppla verksamheterna. Miljö och Samhällsbyggnad anser att det kan vara riskabelt att hänvisa till dokument som är under framtagande och som inte är politiskt antagna än, varför en hänvisning till den fritidspolitiska strategin inte kommer att göras i trafikstrategin. Däremot är det positivt att verksamheterna arbetar för uppmuntran till aktiva transporter, vilket möjliggöra för framtida samordningsvinster.

Vård- och omsorgsnämnden anser att remitterat förslag behöver kompletteras med delmål och strategier med fokus på äldre och funktionshindrade eftersom andelen äldre förväntas öka under många år framöver. Ett av trafikstrategins övergripande mål handlar om att skapa framkomlighet till allt för alla, vilket avser alla användargrupper. Ett av delmålen är dock inriktade på barn och unga, varför detta behöver ses över och omformuleras så att alla användargrupper inkluderas, vilket också är syftet. På så vis behöver inte specifika delmål eller strategier tas fram som inriktar sig på äldre och funktionshindrade.

Vård- och omsorgsnämnden anser också att en strategi bör läggas till under trafikslaget ”Kollektivtrafik” som handlar om att arbeta för att kollektivtrafiken når viktiga målpunkter för äldre och funktionshindrade. I de övergripande målen för trafikstrategin tas det upp att det ska vara lätt att resa hållbart i Eslövs kommun. Ett av delmålen, med tillhörande strategier, handlar om att öka andelen

kollektivtrafikresor i kommunen. För att nå detta delmål är det viktigt att arbeta för alla användargrupper, vilket också är syftet, och av den anledningen nämns inte heller någon specifik grupp.

Inkomna synpunkter från vägföreningar, byalag och byföreningar omfattar bland annat den utredning som gjordes för enskilda vägar under våren 2021, som tar upp problematik, ansvar, skyldigheter och möjligheter vid kommunalt respektive enskilt huvudmannaskap. Dessa synpunkter och frågor behandlas inte i det remitterade förslaget för trafikstrategin. Arbetet med enskilda vägar är ett pågående arbete som sker parallellt med framtagandet av trafikstrategi och trafikplan. Övriga inkomna synpunkter och frågor vittnar om att det inte tydligt framgår vem delmålen och strategierna i trafikstrategin är till för och hur trafikstrategin ska fungera.

Vägföreningar, byalag och byföreningar ställer sig frågande till varför trafikstrategin inte omfattar hela Eslövs kommun, vilket den gör och också är syftet. Detta behöver förtydligas i trafikstrategin. I remissredogörelsen förklaras det också tydligare hur trafikplanen är uppbyggd samt varför den enbart berör Eslöv, Marieholm och Löberöd.

Trafikverket ser det som positivt att Eslövs kommun avser att ta fram och besluta om en trafikstrategi för kommunen, men har några synpunkter gällande remitterat förslag. I deras yttrande efterfrågas bland annat vilka specifika nationella mål och styrdokument som ligger till grund för trafikstrategin och om dessa kunde redogöras i trafikstrategin. Det framgår i dokumentet att nationella mål och styrdokument ligger till grund för trafikstrategin. Dock kommer denna del att ses över och kompletteras/förtydligas ytterligare.

Trafikverket efterfrågar också ett resonemang i trafikstrategin om kommunen avser att arbeta med att minska trafikökningen och i så fall hur. Flertalet delmål och strategier i trafikstrategin syftar till att verka för hållbara transporter. Ett delmål handlar till exempel om att endast 20 % av resor kortare än 3 km ska utföras med bil, vilket är ett sätt att arbeta för att minska trafikökningen. Genom att arbeta för att det ska vara lätt att resa hållbart, att Eslövs kommun ska vara sammankopplat med fokus på hållbara färdmedel som kollektivtrafik och cykel samt skapa trygga, säkra och tillgängliga trafikmiljöer ökar förutsättningarna för att minska trafikökningar. Detta har i sin tur en positiv påverkan på klimat och miljö.

I sitt yttrande anser Trafikverket även att en bedömning bör göras gällande vilken påverkan teknikutvecklingen antas ha på de övergripande målen i trafikstrategin. Vid framtagande av trafikstrategin har teknikutvecklingen beaktats och belysts. Under trafikslaget ”Tunga transporter och gods” finns delmålet ”Öka användningen av ny teknik som resulterar i ett minskat behov av tunga transporter”. Det finns även fler delmål i trafikstrategin där tillhörande strategier handlar om att Mobility Management-planen ska uppdateras och ha sin utgångspunkt i trafikstrategins mål. I den planen kommer det finnas mål om att arbeta med utökning av laddinfrastrukturen, vilket är kopplat till teknikutvecklingen.

De har också framfört synpunkter om vissa specifika delmål i strategin – hur dessa tydligare kan motiveras, samt hur målkonflikter i strategin hanteras. De delmål som Trafikverket har haft synpunkter på behöver tydliggöras i trafikstrategin och i de fall det finns målkonflikter i strategin kommer detta att hanteras i respektive projekt.

Synpunkter som har arbetats in i Eslöv trafikstrategi 2035

Följande synpunkter har setts över och arbetats in i det remitterade förslaget:

- Delmålet *”Skapa säkra vägar för fotgängare och cyklister till skolor och andra större målpunkter för barn och unga”* med tillhörande strategier har setts över och omformulerats så att det avser alla användargrupper och inte enbart specifikt barn och unga.
- Ett förtydligande kring syftet med trafikstrategin har lagts till i dokumentet, så att det tydligt framgår att strategin omfattar hela Eslövs kommun.
- De nationella mål och styrdokument som trafikstrategin grundas på har klargjorts tydligare i dokumentet.
- Strategin som är kopplad till delmålet *”Uppnå 80 % belägningsgrad för biltrafik i centrum”*, har förtydligats.
- Delmålet *”40 % av alla arbetsresor ska göras med kollektivtrafik som huvudsakligt färdmedel”* har ändrats till *”30 % av alla resor ska göras med kollektivtrafik som huvudsakligt färdmedel”*.

Förslag till beslut

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden föreslår kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige att anta reviderad version av Eslöv trafikstrategi 2035 att gälla från den 1 juli 2022.

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Dave Borg
Förvaltningschef

Christel Wohlin
Avdelningschef Gata, trafik och park

Miljö- och
samhällsbyggnadsnämnden

§ 224

MOS.2021.1058

Trast - trafikstrategi i Eslövs kommun

Ärendebeskrivning

De antagna politiska målen är styrande för verksamhetens mål. För att nå det politiska inriktningsmålet ”en välutbyggd infrastruktur med goda kommunikationer” behöver verksamheten ett styrdokument för trafikstrategi och trafikplan. Nämnden har därför gett Miljö och Samhällsbyggnad i uppdrag att ta fram dessa dokument.

Nu är arbetet med att ta fram en trafikstrategi klar och en remissversion har tagits fram. Inriktningsbeslutet har konkretiserats i fyra övergripande mål, delmål för trafikslagen och strategier som säkerställer att målen nås.

Kommunstyrelsen antog den 5 oktober 2021, § 200, riktlinje för styrdokument i Eslövs kommun. Enligt riktlinjen ska strategier antas av kommunfullmäktige. Som en första del i processen skickas förslag på strategi på remiss. Därefter inarbetar nämnden eventuella synpunkter i strategin innan förslaget går vidare till kommunfullmäktige för antagande.

Nästa steg är att ta fram en trafikplan som visar vilka konkreta åtgärder som krävs för att målen ska nås.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse. Trast - trafikstrategi för Eslövs kommun
- Eslöv trafikstrategi 2035
- Miljö- och samhällsbyggnadsnämndens beslut §198, 2020 Uppdrag att ta fram en trafikstrategi och trafikplan för Eslövs kommun
- Sändlista

Beredning

Målet med en trafikstrategi är att säkerställa att kommunen arbetar och verkar för att trafiksystemet utvecklas i den riktning som politiskt beslutats. För att lyckas med detta behöver inriktningsbeslutet brytas ner och konkretiseras. Därför har fyra övergripande mål tagits fram med inriktningsbeslutet som grund.

För att tydliggöra vad de övergripande målen innebär för trafikslagen har delmål tagits fram. Strategierna är kopplingen mellan delmålen och åtgärderna i trafikplanen, som är under framtagande.

Justerares signatur	Utdragsbestyrkande
---------------------	--------------------

Miljö- och
samhällsbyggnadsnämnden

Inriktningsbeslutet:

”Inom tätorterna Eslöv, Marieholm och Löberöd präglas gaturummen av trygga och säkra miljöer som skapar goda möjligheter för fotgängare och cyklister. Oavsett val av transportmedel är framkomligheten och tillgängligheten god.

Infrastrukturen stödjer ett levande näringsliv och underlättar ett gott företagsklimat. De olika trafikslagen samverkar för att skapa en god stadsmiljö. Arbetspendling sker till hög grad med hållbara transportsätt tack vare goda kopplingar till kollektivtrafikhoder från gång-, cykel- och biltrafiken”

De fyra övergripande målen:

- Lätt att resa hållbart i Eslövs kommun

Hela resan-perspektivet ska ligga till grund för den övergripande planeringen, där det ska vara enkelt att byta mellan olika färdmedel. Detta genom att skapa tillgängliga

Justerares signatur	Utdragsbestyrkande
---------------------	--------------------

Miljö- och
samhällsbyggnadsnämnden

hållplatser, gena stråk, tydlig vägvisning till större målpunkter, attraktiv turtäthet samt goda parkeringsmöjligheter för både cykel och bil.

- Framkomlighet till allt, för alla

Det ska finnas en tydlig gatuhierarki så att samtliga färdmedelstyper kan samspela i det befintliga trafiksystemet. Där oskyddade trafikanter är prioriterade, samtidigt som alla trafikanter har en tydlig plats i trafiksystemet.

- Ett sammankopplat Eslövs kommun

Landsbygd, byar och tätort bör vara sammanlänkade, där fokus ligger på de hållbara färdmedelsvalen cykel och kollektivtrafik. Kopplingen till omkringliggande kommuner ska även vara god. Sammankopplingen stärker företagsklimatet och gynnar näringslivet.

- Trygg, säker och tillgänglig trafikmiljö

Tätorterna präglas av trygga och säkra gatumiljöer som främjar cyklister och fotgängare. Trafikmiljöerna ska vara tillgängliga så att samtliga trafikanter upplever god tillgänglighet, men i synnerhet barn, äldre och oskyddade trafikanter.

Med hjälp av framtagna delmål och strategier kommer trafikplanen att tas fram. Trafikplanen kommer bara att tas fram för de delar av gatunätet som kommunen har huvudmannaskap för.

För att inriktningsbeslutet och det politiska inriktningsmålet ”en välutbyggd infrastruktur med goda kommunikationer” ska uppnås kommer trafikstrategin att användas även där det inte är kommunalt huvudmannaskap, vid till exempel planerings- och exploateringsprocesser.

Beslutsprocess

Trafikstrategin berör många olika områden av samhällsplanering och påverkar människors vardag. Därför är det viktigt med en bred förankring. Trafikstrategin kommer att skickas till alla nämnder och olika intresseföreningar och grupper:

- Tillgänglighetsrådet
- Region Skåne
- Nämnderna
- Byalag och byaföreningar
- Vägföreningar
- Med flera (bilaga, sändlista)

Justerares signatur	Utdragsbestyrkande
---------------------	--------------------

Miljö- och
samhällsbyggnadsnämnden

Beslut

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden beslutar att skicka trafikstrategin för Eslövs kommun på remiss till kommunens samtliga nämnder med flera enligt sändlista. Svar ska inkomma senast den 4 mars 2022.

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen, för kännedom
Kommunens samtliga nämnder
Med flera, enligt sändlista

Justerares signatur	Utdragsbestyrkande
---------------------	--------------------

Eslöv trafikstrategi 2035

Titel: Eslöv trafikstrategi 2035

Arbetsgrupp: Katrin Andersson (projektledare), Christel Wohlin och Kristina Jönsson

Konsult: AFRY

Konsultgrupp: Marcus Andersson (uppdragsledare), Charlotte Lindskog, Jakob Sarvik och Magdalena Lantz

Datum: april 2022

Bild på framsidan från *Eslövs kommun*

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Eslöv trafikstrategi 2035	4
Vad innehåller en trafikstrategi?	5
Trafikstrategins omfattning och avgränsning	6
Hur används trafikstrategin?	7
Övergripande mål	8
Delmål och strategier	8

ESLÖV TRAFIKSTRATEGI 2035

Drygt 34 300 invånare

Cirka 3 600 verksamma företag

Cirka 10 500 sysselsättningstillfällen

Eslövs kommun har drygt 34 300 invånare och cirka 3 600 verksamma företag med sammanlagt cirka 10 500 sysselsättningstillfällen. Ett väl fungerande transportsystem är en förutsättning för att vardagen ska fungera för dem som bor och verkar i kommunen och för att företagen ska kunna bedriva sina verksamheter. Det är också viktigt för att kommunen ska kunna utvecklas och växa.

En av de största utmaningarna i diskussionen om transporter är att det finns flera nivåer att förhålla sig till, systemet täcker in allt från korta lokala resor inom en tätort till längre resor mellan olika målpunkter i eller utanför kommunen och det handlar både om personresor och godstransporter. Det är inte en typ av behov som ska täckas utan flera olika.

I den kommunövergripande översiktsplanen beskrivs andra utmaningar kopplat till transportsystemet. Bland annat beskrivs det att transportsystemet "...är en av de största anledningarna till utsläpp av växthusgaser. Under lång tid har samhällsplaneringen skett med bilen som förutsättning. Det har inneburit ökat fossilbränsleberoende, sämre luft, mer buller och minskat framkomligheten för cyklister och gående." Översiktsplanen lyfter även kopplingen mellan transporter och folkhälsa.

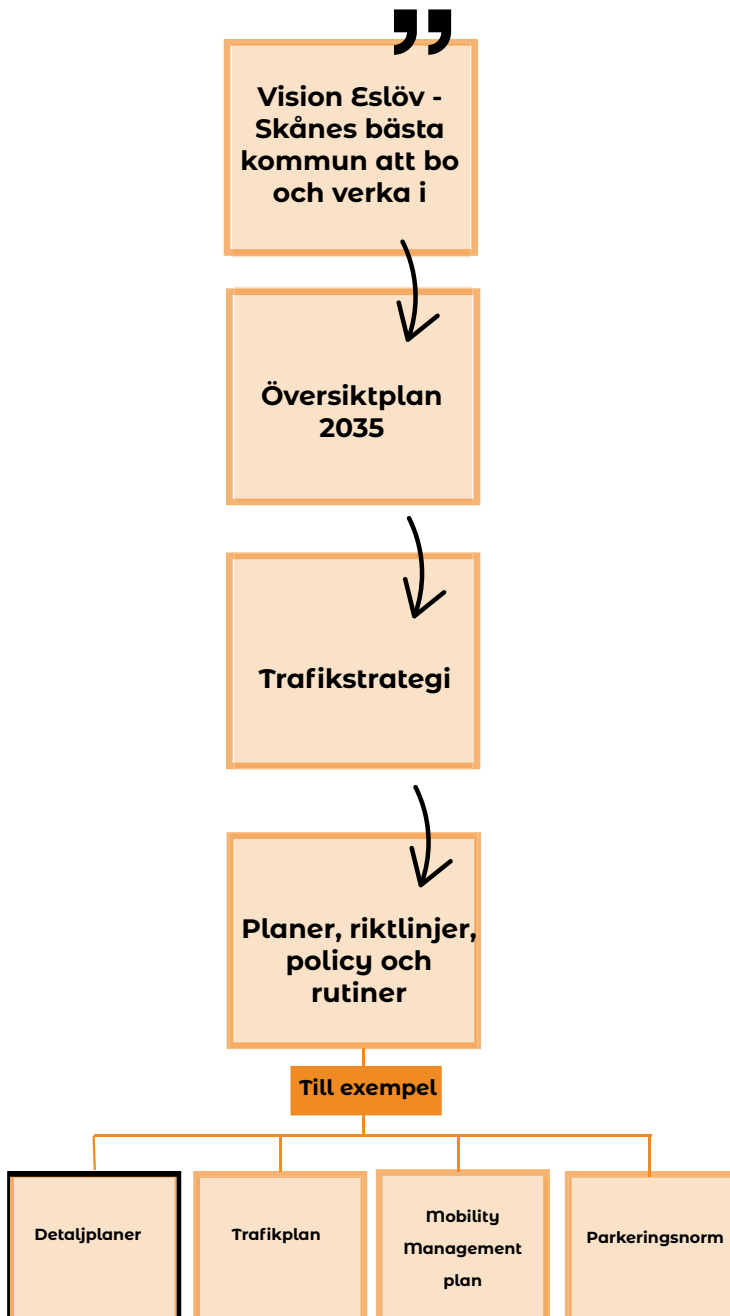
ationella och regionala mål och
de nationella miljömålen² och
2050³.

vt sätt arbeta med
samt ramverk att utgå från.
bild och se vilka möjligheter
et ger i sin tur vägledning i
riter dem. Översiktsplanen
över ta fram en trafikstrategi
nvet ska utvecklas och vilka
ppnä ett ökat hållbart resande

VAD INNEHÅLLER EN TRAFIKSTRATEGI?

En trafikstrategi är ett planeringsdokument som beskriver hur trafiksystemet bör utformas för att stödja samhällsutvecklingen i riktning mot kommunens uppsatta mål. I trafikstrategin hanteras avvägningen mellan konkurrerande intressen och avvägningen mellan trafikslagen. Utgångspunkten för trafikstrategin är globala mål som Agenda 2030, nationella mål som de transportpolitiska målen och nollvisionen samt de regionala målen i region Skåne. De globala, nationella och regionala målen är överordnade de kommunala målen som översiktsplanen, trafikstrategin och trafikplanen ska förhålla sig till.

Till en trafikstrategi är det sedan möjligt att koppla en trafikplan. Trafikplanen är en handlingsplan, som visar vilka konkreta åtgärder som behövs och är mest angelägna i trafiksystemet. Trafikplanen utgår ifrån trafikstrategin. Åtgärderna i trafikplanen leder till att målen som satts i trafikstrategin uppnås.

Målhierarki

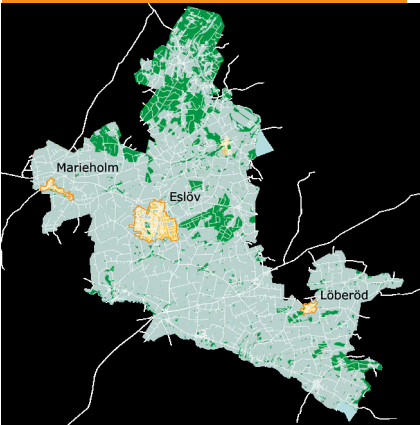

Inriktningsbeslut

”Inom tätorterna Eslöv, Marieholm och Löberöd präglas gaturummen av trygga och säkra miljöer som skapar goda möjligheter för fotgängare och cyklister. Oavsett val av transportmedel är framkomligheten och tillgängligheten god.

Infrastrukturen stödjer ett levande näringsliv och underlättar ett gott företagsklimat. De olika trafikslagen samverkar för att skapa en god stadsmiljö. Arbetspendling sker till hög grad med hållbara transportsätt tack vare goda kopplingar till kollektivtrafiknoder från gång-, cykel- och biltrafiken.”

TRAFIKSTRATEGINS OMFATTNING OCH AVGRÄNSNING

En trafikstrategi är ett övergripande paraply som ska peka ut den långsiktiga inriktningen för kommunens strategiska arbete med trafikfrågor. De övergripande mål som presenteras i strategin ska kunna användas som utgångspunkt i den kommunala planeringen, från översiktsplanering och strategiska markinköp till detaljplanering och projektering. De kan också fungera som ett underlag för dialoger med externa aktörer som exempelvis Skånetrafiken och Trafikverket.

För trafikstrategin i Eslövs kommun finns det framtaget ett inriktningsbeslut vars funktion är att sätta ramarna för strategins innehåll och fokusområden.

I inriktningsbeslutet namnges tätorterna Eslöv, Marieholm och Löberöd. Detta beror på att i dessa orter gäller kommunalt huvudmannaskap. Kommunalt huvudmannaskap betyder att kommunen är väghållare och ansvarig för drift, underhåll och investeringar.

I övriga delar av vägnätet i kommunen gäller enskilt huvudmannaskap, vilket innebär att det är andra än kommunen som är väghållare som till exempel Trafikverket, vägsamfälligheter eller vägföreningar.

Trafikstrategin gäller för hela Eslövs kommun. Det kommunala huvudmannaskapet medför befogenheter och skyldigheter att arbeta med trafiken, vilket gör att kommunen tydligt kan peka ut riktningen för det fortsatta arbetet där den är väghållare. Utifrån trafikstrategin kommer Eslövs kommun att ta fram en trafikplan med utpekade åtgärder för de tre orterna.

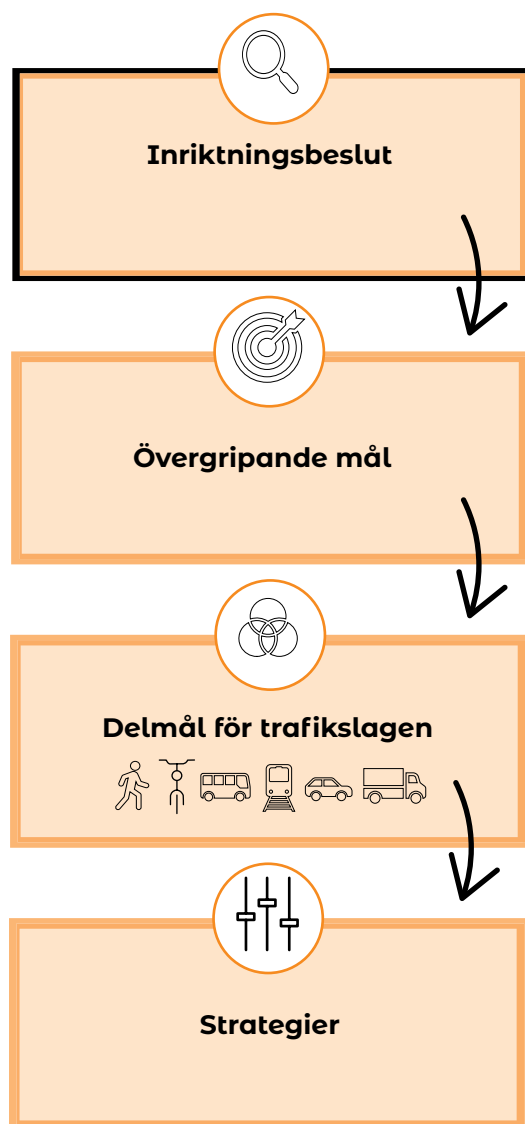
I övriga delar av kommunen, med enskilt huvudmannaskap, kommer Eslövs kommun också att verka för att trafikstrategin efterlevs genom att utgå från den i exempelvis planerings- och exploateringsprocesser. Det kommer dock inte att tas fram en trafikplan med åtgärder för dessa delar.

HUR ANVÄNDS TRAFIKSTRATEGIN?

Målet med en trafikstrategi är att säkerställa att kommunen arbetar och verkar för att trafiksystemet utvecklas i den riktning som politiskt beslutats. För att lyckas med detta behöver inriktningsbeslutet brytas ner och konkretiseras. Därför har har fyra övergripande mål tagits fram med inriktningsbeslutet som grund.

För att tydliggöra vad de övergripande målen innebär för trafikslagen har delmål tagits fram. Strategierna är kopplingen mellan delmålen och åtgärderna i trafikplanen.

Delmålen och strategierna kan sedan implementeras i kommunens löpande arbete. Flera av dem blir konkretiserade som åtgärder i en trafikplan. Men även i andra processer som exempelvis översikts- och detaljplanering ska ansvarig förvaltning använda delmål och strategier för att precisera och tydliggöra de övergripande målen.

Övergripande mål

Inriktningsbeslutet har konkretiserats i fyra övergripande mål. Målen syftar till att göra det lätt att resa hållbart i Eslövs kommun, skapa framkomlighet till allt för alla, göra Eslövs kommun sammankopplat, samt skapa en trygg, säker och tillgänglig trafikmiljö.

Övergripande mål

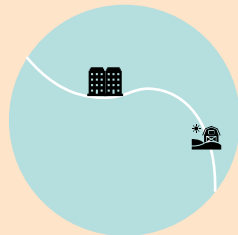
Lätt att resa hållbart i Eslövs kommun

Hela- resan- perspektivet ska ligga till grund för den övergripande planeringen, där det ska vara enkelt att byta mellan olika färdmedel. Detta genom att skapa tillgängliga hållplatser, gena stråk, tydlig vägvisning till större målpunkter, attraktiv turtäthet samt goda parkeringsmöjligheter för både cykel och bil.

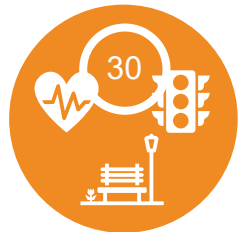
Framkomlighet till allt, för alla

Det ska finnas en tydlig gatuhierarki så att samtliga färdmedelstyper kan samspela i det befintliga trafiksystemet. Där oskyddade trafikanter är prioriterade, samtidigt som alla trafikanter har en tydlig plats i trafiksystemet.

Ett sammankopplat Eslövs kommun

Landsbygd, byar och tätort bör vara sammanlänkade, där fokus ligger på de hållbara färdmedelsvalen cykel och kollektivtrafik. Kopplingen till omkringliggande kommuner ska även vara god. Sammankopplingen stärker företagsklimatet och gynnar näringslivet.

Trygg, säker och tillgänglig trafikmiljö

Tätorterna präglas av trygga och säkra gatumiljöer som främjar cyklisterna och fotgängarna. Trafikmiljöerna ska vara tillgängliga så att samtliga trafikanter upplever god tillgänglighet, men i synnerhet barn, äldre och de oskyddade trafikanterna.

Delmål och strategier

Delmålen och strategierna tydliggör det arbete som krävs för att övergripande mål ska uppfyllas, se tabeller i kommande avsnitt som inleds med en kort nulägesbeskrivning. Trafikslagen har grupperats enligt följande:

- Gång och cykel
- Kollektivtrafik
- Bil och parkering
- Tunga transporter och gods

Delmål för trafikslagen

Strategier

Gång och cykel

I Eslöv görs knappt 50% av alla resorna under en kilometer till fots, medan drygt 20% av resorna mellan 1-3 kilometer görs till fots. Cirka 25% av alla resor under tre kilometer görs med cykel. Inom Eslövs tätort finns det ett sammanhängande cykelnät, även om det till viss del förekommer cykling i blandtrafik. Cykelkopplingarna mellan byarna i kommunen kan förbättras. Det finns inget utpekade gångnät i kommunen.

Delmål	Strategi	Anknyter till följande övergripande mål
Öka andelen resor som görs till fots och med cykel i kommunen	Ta fram en tydlig prioritering för gång- och cykelåtgärder. Dels baserat på geografi och dels baserat på typ av åtgärd.	
	Uppdatera Mobility Management-planen så att den har utgångspunkt i trafikstrategins mål.	
Gång och cykel ska utgöra 70% av alla resor under 3 km*	Uppdatera Mobility Management-planen så att den har utgångspunkt i trafikstrategins mål.	
	Tydlig och enhetlig vägvisning/skyltning för cyklar, både inom och mellan tätorterna som inkluderar målpunkter och avstånd.	
	Skapa ett sammanhängande cykelvägnät genom att bygga ihop saknade länkar.	
	Skapa ett sammanhängande gångnät i Eslövs tätort.	
Tillgängliggöra målpunkter för fotgängare och cyklister	Tillgodose högkvalitativ cykelparkering med god läsbarhet vid större målpunkter som exempelvis vid hållplatslägen.	
	Synliggöra oskyddade trafikanter i trafiken.	
Öka trafiksäkerheten för fotgängare och cyklister	Kontinuerligt arbeta med att hastighetssäkra gång- och cykelpassager.	
	Synliggöra oskyddade trafikanter i trafiken.	
	Öka tillgängligheten för fotgängare.	

*2018 gjordes 60% av resorna under 3 km till fots eller med cykel (RVU 2018, Region Skåne).

Delmål för trafikslagen

Strategier

Teckenförklaring till övergripande mål

Lätt att resa hållbart i Eslövs kommun

Framkomlighet till allt, för alla

Ett sammankopplat Eslövs kommun

Trygg, säker och tillgänglig trafikmiljö

Delmål	Strategi	Anknyter till följande övergripande mål			
Skapa ett tydligt och sammanhängande gång- och cykelnät	Skapa en funktionsbaserad indelning av gång- och cykelvägnäten.				
	Tydlig och enhetlig vägvisning/skyltning för cyklar, både inom och mellan tätorterna som inkluderar målpunkter och avstånd.				
	Skapa ett sammanhängande cykelvägnät genom att bygga ihop saknade länkar.				
	Skapa ett sammanhängande gångnät i Eslövs tätort.				
	Tillgodose god framkomlighet för cykel på de cykelvägar som är identifierade som viktiga länkar. Cyklisterna ska i huvudsak vara separerade från motorfordon.				
Skapa säkra vägar för fotgängare och cyklister till större målpunkter.	Kontinuerligt arbeta med att hastighetssäkra gång- och cykelpassager.				
	Uppdatera Mobility Management-planen så att den har utgångspunkt i trafikstrategins mål.				
	Ta fram en tydlig prioritering för trafiksäkerhetsåtgärder gällande säkra gång- och cykelvägar till större målpunkter.				
Tillgängliggöra målpunkter för fotgängare och cyklister	Tillgodose högkvalitativ cykelparkering med god läsbarhet vid större målpunkter som exempelvis vid hållplatslägen.				
	Synliggöra oskyddade trafikanter i trafiken.				

Foto: Eslövs kommun

Kollektivtrafik

I Eslövs kommun görs cirka 22% av alla resor med kollektivtrafik, varav cirka 70% av alla kollektivtrafikresenärer går eller cyklar till/från hållplats/station. Generellt sett är turtätheten högre till Eslövs tätort gentemot övriga orter inom kommunen. I Eslövs tätort finns två stadsbusslinjer och inom kommunen finns sju regionbusslinjer till större målpunkter i Skåne. Busstrafiken kompletteras med fyra tågstationer i Eslöv, Marieholm, Stehag och Örtofta. Eslövs station trafikeras av både Öresundståg och Pågatåg. Resterande tre stationer trafikeras enbart av Pågatåg där Marieholm trafikeras av Pågatåg mellan Helsingborg-Malmö, medan Stehag och Örtofta trafikeras av Pågatåg mellan Kristianstad-Malmö.

Delmål	Strategi	Anknyter till följande övergripande mål			
Öka andelen kollektivtrafikresor i kommunen	Uppdatera Mobility Management-planen så att den har utgångspunkt i trafikstrategins mål.				
	Arbeta för alternativa kollektivtrafiklösningar som kan försörja områden med lägre resandeunderlag.				
	Arbeta för en ökad turtäthet och trafikering till de mindre orterna i kommunen.				
	Tillgodose en god framkomlighet för buss på de vägar som är avsedda för busstrafik.				
30% av alla resor ska göras med kollektivtrafik som huvudsakligt färdmedel*	Uppdatera Mobility Management-planen så att den har utgångspunkt i trafikstrategins mål.				
	Arbeta för alternativa kollektivtrafiklösningar som kan försörja områden med lägre resandeunderlag.				
	Arbeta för att utformning av tåg och bussar främjar arbete under resan.				
	Arbeta för en ökad turtäthet och trafikering till de mindre orterna i kommunen.				
Skapa bättre förutsättningar för kombinationsresor	Skapa goda kopplingar till kommunens kollektivtrafikhållplatser för gång, cykel och bil.				
	Tillgodose högkvalitativ cykelparkering med god läsbarhet vid större målpunkter som exempelvis vid hållplatslägen.				
	Tillskapa goda pendlarparkeringsmöjligheter i anslutning till kollektivtrafiken.				
Tryggt att ta sig till och från kollektivtrafiken	Gestalta stations- och hållplatsmiljöer så att de upplevs trygga och attraktiva under hela dygnet.				

*= 2018 gjordes 22% med kollektivtrafik (RVU 2018, Region Skåne).

Delmål för trafiklagen

Strategier

Teckenförklaring till övergripande mål

Framkomlighet till allt, för alla

Trygg, säker och tillgänglig trafikmiljö

Bil och parkering

Bil är det dominerande färdmedlet för både in- och utpendling i Eslövs kommun. Färdmedelsfördelningen för bilpendlarna är cirka 55% för utpendlarna och 72% för inpendlarna. Kommunen är väghållare i Marieholm, Eslövs tätort och Löberöd. Sedan år 2017 är parkeringen avgiftsbelagd till viss del i centrala Eslöv och i dagsläget finns det två parkeringszoner. Beläggningsgraden på parkeringsplatserna i centrala Eslöv varierar, men generellt sett hade den kunnat öka så att befintliga parkeringsplatser utnyttjas mer effektivt.

 Delmål för trafikslagen

 Strategier

Teckenförklaring till övergripande mål

Lätt att resa hållbart i Eslövs kommun

Framkomlighet till allt, för alla

Ett sammankopplat Eslövs kommun

Trygg, säker och tillgänglig trafikmiljö

Delmål	Strategi	Anknyter till följande övergripande mål			
Endast 20% av resor kortare än 3 kilometer utförs med bil*	Arbeta kunskapshöjande för att minska de korta bilresorna.				
	Arbeta för att öka cykelns konkurrenskraft gentemot bilen.				
Tillgodose bilparkering i anslutning till viktiga målpunkter	Tillskapa goda möjligheter för pendlarparkeringar i anslutning till kollektivtrafiken.				
Uppnå 80% beläggningsgrad för bilparkering i centrum	Identifiera centrumnära bilparkering och optimera ytorna för att möjliggöra en levande stadsutveckling.				
Minska genomfartstrafiken genom tätorterna	Identifiera lämpliga färdvägar för biltrafiken.				
	Gestalta infartsvägar så att oskyddade trafikanter har god framkomlighet och företräde i korsningspunkter.				
Anta en tydlig prioriteringsordning av trafiken i gaturummet	Prioritera gång, cykel och kollektivtrafik framför bilen.				
	Möjliggör flöde av biltrafik för de vägar som är avsedda för biltrafik.				
	Identifiera lämpliga färdvägar för biltrafiken.				
Anordna bilparkering som främjar hållbara transporter och ger effektivt markutnyttjande	Samla samtliga parkeringsfrågor i ett gemensamt forum för att kunna uppnå en långsiktighet i parkeringsarbetet.				
	Uppdatera Mobility Management-planen så att den har utgångspunkt i trafikstrategins mål.				
	Tillskapa goda möjligheter för pendlarparkeringar i anslutning till kollektivtrafiken.				

*= 2018 gjordes 33% av resorna under 3 km med bil (RVU 2018, Region Skåne).

Tunga transporter och gods

I dagsläget transporteras gods både på väg och järnväg. Järnvägstransporterna sker bland annat via det så kallade industrispåret. I dagsläget finns inget utpekat vägnät för tunga transporter inom orterna varför dessa leds via orternas gator tillsammans med andra trafikslag.

Delmål	Strategi	Anknyter till följande övergripande mål			
Skapa ett definierat nät för tung trafik i orterna	Identifiera viktiga stråk för tunga transporter.				
	Styrning av tunga transporter till lämpliga vägar.				
Ökad samverkan med näringsidkare gällande godstransporter	Verka för att effektivisera godstransporter i Eslövs tätort.				
	Samarbeta med näringsidkare för att hitta miljövänliga och välfungerande transportlösningar.				
Skapa god framkomlighet för transporter och gods på utpekat vägnät	Identifiera viktiga stråk för tunga transporter.				
	Samverka och upprätthåll en kontinuerlig dialog med Trafikverket.				
Öka användning av ny teknik som resulterar i ett minskat behov av tunga transporter	Introducera testbäddsprojekt för att skapa en förståelse för hur ny teknik kan nyttjas i arbetet med minskat antal transporter.				

Delmål för trafikslagen

Strategier

Teckenförklaring till övergripande mål

Framkomlighet till allt, för alla

Trygg, säker och tillgänglig trafikmiljö

Foto: Eslövs kommun

**ESLÖVS
KOMMUN**

Adress: Eslövs kommun, 241 80 Eslöv | Telefon: 0413-620 00
E-post: kommunen@eslov.se | Webb: eslov.se